

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS
ĮSTATYMAS

1998 m. gegužės 5 d. Nr. VIII-723
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato krašto apsaugos sistemos organizavimo, valdymo ir kontrolės pagrindus, karo tarnybos atlikimo ir karių aprūpinimo tvarką, taip pat civilių tarnybos krašto apsaugos sistemoje ypatumus.

2 straipsnis. Įstatyme vartojamos pagrindinės sąvokos

1. Krašto apsaugos sistema - pagrindinė Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo sistemos dalis. Krašto apsaugos sistemą sudaro valstybės institucijų, kurių paskirtis saugoti ir ginti valstybės suverenitetą, jos teritorijos neliečiamybę bei vientisumą, teritorinę jūrą ir išimtinę ekonominę zoną Baltijos jūroje, vykdyti Lietuvos tarptautinius gynybos ir karinio bendradarbiavimo įsipareigojimus, kitas su krašto apsauga susijusias funkcijas, visuma.

2. Lietuvos kariuomenė (toliau - kariuomenė) - valstybės ginkluotos gynybos institucija - krašto apsaugos sistemos pagrindinė dalis, sauganti valstybės suverenitetą, jos teritorijos bei oro erdvės neliečiamybę, ginklu ginanti valstybę nuo agresijos ar kitokio ginkluoto užpuolimo, vykdanči karines užduotis pagal Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus.

3. Karinis vienetas - bet kokio dydžio kiekvienas patvirtintos struktūros kariuomenės vienetas, turintis bendrą užduotį.

4. Dalinys - batalionas arba jam prilygintas (susidedantis bent iš dviejų kuopų) patvirtintos nuolatinės struktūros kariuomenės karinis vienetas.

5. Junginys - keli daliniai ar kitokie struktūriniai kariniai vienetai, turintys bendrą operacinę paskirtį ar užduotį ir vadovaujami vieno vado.

6. Aktyvusis kariuomenės rezervas - kariuomenės rezervo dalis, kurią sudaro atsargos kariai, tarnavę kariuomenėje ar kitokiu būdu įgiję reikiamą pagrindinį karinį pasirengimą, įrašyti į kariuomenės atsargos personalo įskaitą ir iki įstatymo nustatyto amžiaus periodiškai šaukiami į karinius mokymus bei pratybas.

7. Operacinis vadovavimas - naudojimas vadui deleguota teise organizuoti jam paskirtas pajėgas ir per karinių vienetų vadus vadovauti šių pajėgų veiksmams taip, kaip jis numato esant reikalinga, kad pajėgos galėtų įvykdyti paskirtą misiją ar užduotį. Atsakomybė už karinių vienetų rengimą, administravimą, vidaus organizavimą, discipliną ir logistiką į operacinio vadovavimo sampratą neįeina.

8. Karinė teritorija - krašto apsaugos sistemos institucijų valdoma ar jų naudojama teritorija (lauko teritorija, pastatas ar patalpa), kitokia aptverta ar kitu suprantamu būdu pažymėta teritorija, priskirta ir (ar) naudojama krašto apsaugos sistemos institucijų reikmėms, taip pat suprantamu būdu pažymėta vietovė, kurioje kariuomenė atlieka karinius mokymus ir pratybas, sprogmenų kenksmingumo pašalinimo, gelbėjimo ar kitus valstybės saugumo ir gynybos reikmėmis skirtus darbus šių pratybų, mokymų ar darbų metu.

9. Karinė operacija - kariniai veiksmai vykdanč strategines, taktines ar administracines karines užduotis (misijas) ir mokymus.

10. NATO standartai - NATO institucijų nustatytų bendrų principų, norminių dokumentų ir standartų, reglamentuojančių NATO narių karinių ir kitokių gynybos struktūrų, taip pat su jomis susijusių kitų institucijų veiklą, visuma.

11. Tikroji karo tarnyba - Lietuvos Respublikos piliečių nuolatinė privalomoji karo tarnyba, profesinė karo tarnyba, taip pat nenuolatinė karių savanorių ar atsargos karių tarnyba mokymų, pratybų, gynybos, apsaugos ar kitokių karinių užduočių vykdymo laikotarpiu.

12. Privalomoji karo tarnyba - Lietuvos Respublikos Konstitucijos nustatyta Lietuvos Respublikos piliečio privaloma karo tarnyba. Ją sudaro įstatymo nustatytos trukmės pradinė karo tarnyba ir periodiškai atliekama tarnyba aktyviajame rezerve bei tarnyba mobilizacijos atveju.

13. Profesinė karo tarnyba - Lietuvos Respublikos piliečio savanoriškai įsipareigota (rašytine sutartimi su Krašto apsaugos ministerija) ir teisės aktų nustatytais sąlygomis bei tvarka atliekama nuolatinė karo tarnyba kariuomenėje ar kitose krašto apsaugos sistemos institucijose, taip pat kitose institucijose ar tarptautinėse struktūrose.

14. Savanorių karo tarnyba - Lietuvos Respublikos piliečių savanoriškai įsipareigota (rašytine sutartimi su Krašto apsaugos ministerija) ir teisės aktų nustatytais sąlygomis bei tvarka atliekama nenuolatinė karo tarnyba Krašto apsaugos savanorių pajėgose.

15. Tarnyba aktyviajame rezerve - privaloma nenuolatinė iki įstatymo nustatyto amžiaus atsargos karių atliekama (periodiškai arba atsižvelgiant į krašto saugumo aplinkybes) karo tarnyba.

16. Karys - Lietuvos Respublikos pilietis, atliekantis privalomąją (pradinę ar aktyviajame rezerve), profesinę ar savanorių karo tarnybą.

17. Karys savanoris - Lietuvos Respublikos pilietis, įstojęs į nenuolatinę (neetatinę) savanorių karo tarnybą Krašto apsaugos savanorių pajėgose.

18. Atsargos karys - Lietuvos Respublikos pilietis, atlikęs pradinę privalomąją karo tarnybą ar kario savanorio tarnybą arba kitoku būdu įgijęs reikalingą pagrindinį kario parengimą, arba išleistas iš profesinės karo tarnybos į atsargą ir įrašytas į aktyviojo ar individualiojo rezervo įskaitą.

19. Civilinė krašto apsaugos tarnyba - Lietuvos Respublikos piliečio savanoriškai įsipareigota ir teisės aktų nustatytais specialiomis sąlygomis bei tvarka atliekama tarnyba einant tam tikras civilines pareigas krašto apsaugos sistemos institucijose.

20. Kariūnas - karys, besimokantis Lietuvos arba užsienio mokymo institucijoje, kurią baigusiems suteikiamas karininko laipsnis.

21. Individualusis rezervas - kategorija atsargos karių, kurie dėl amžiaus ar dėl kitų priežasčių atleisti nuo prievolės tarnauti aktyviajame rezerve ir kuriuos galima pašaukti į tikrąją karo tarnybą tik mobilizacijos atveju.

22. Dimisija - kario išleidimas iš profesinės, kario savanorio tarnybos, kai jis dėl amžiaus ar dėl sveikatos būklės neįrašomas į atsargos karių įskaitą, arba atsargos kario išbraukimas iš atsargos karių įskaitos dėl amžiaus ar sveikatos būklės.

23. Laikinasis profesinės karo tarnybos personalo rezervas - profesinės karo tarnybos karių kategorija, į kurią perkeliama laikinai nevykdantys savo nuolatinių pareigų profesinės karo tarnybos kariai.

24. Šauktinis - karo prievolinkas, Kario prievolės įstatymo nustatyta tvarka ir būdais iki nustatyto amžiaus neatlikęs privalomosios pradinės ar alternatyviosios tarnybos ir nuo jos neatleistas. Nuo šaukimo komisijos paskyrimo atlikti privalomąją karo tarnybą iki kario statuso įgijimo šauktinis vadinamas naujoku.

25. Liktinis - Lietuvos Respublikos pilietis, per 60 dienų po privalomosios pradinės karo tarnybos atlikimo įstojęs į profesinę karo tarnybą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr. 64-2069 (99.07.23)

3 straipsnis. Krašto apsaugos sistema

1. Krašto apsaugos sistemą sudaro:

1) Krašto apsaugos ministerija;

2) kariuomenė, o karo metu – ir kitos ginkluotosios pajėgos: Valstybės sienos apsaugos tarnyba, specializuotieji policijos daliniai, koviniai piliečių ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo (partizanų) vienetai, pavaldūs ginkluotųjų pajėgų vadui;

- 3) Lietuvos karo akademija, puskarininkių mokykla ir kitokios karo mokyklos;
- 4) kitos valstybės institucijos, kurių steigėja yra Krašto apsaugos ministerija arba Vyriausybė ir kurios priskirtos krašto apsaugos ministro pavaldumui;
- 5) krašto apsaugos reikmėms paskirti infrastruktūros objektai;
- 6) įmonės, kurių steigėja yra Krašto apsaugos ministerija.

2. Lietuvos krašto apsaugos sistema plėtojama kaip transatlantinės kolektyvinės gynybos sistemos dalis. Tuo tikslu:

- 1) kariuomenė ir kitos krašto apsaugos sistemos institucijos plėtojamos pagal NATO standartus ir rengiamos sąveikai su NATO struktūromis;
- 2) Lietuvos karinė-civilinė oro erdvės apžvalgos ir kontrolės sistema plėtojama bei integruojama į bendrą su NATO regioninę oro erdvės kontrolės sistemą;
- 3) tikrinant personalą, kurio tarnyba susijusi su valstybės ir tarnybinėmis paslaptimis, norint užtikrinti fizinę informacijos, patalpų, pastatų, kitų objektų ir ryšio sistemų apsaugą, taikomi bendrieji NATO apsaugos principai ir standartai.

3. Krašto apsaugos sistemos institucijos teisės aktų nustatyta tvarka valdo ir (ar) naudoja karines teritorijas savo funkcijoms ir uždaviniams vykdyti. Krašto apsaugos sistemos institucijų bei kariuomenės vienetų vadai (viršininkai) ir kiti pareigūnai atsako už įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi jų valdomose ar naudojamose karinėse teritorijose. Karinėse teritorijose civilinių institucijų pareigūnai savo funkcijas gali atlikti tik Vyriausybės nustatytais atvejais ir tik kartu dalyvaujant atitinkamoje karinėje teritorijoje kontrolės teises turintiems krašto apsaugos sistemos pareigūnams. Karinių teritorijų kontrolės režimą ir vidaus tvarką pagal savo kompetenciją nustato krašto apsaugos ministras, kariuomenės vadas arba tam deleguotus įgaliojimus turintys dalinių, kitų karinių vienetų, tarnybų ar kitų krašto apsaugos institucijų vadai (viršininkai).

4. Krašto apsaugos sistemoje yra karo kapelionai. Jų veiklos sąlygas ir tvarką pagal savo kompetenciją reglamentuoja krašto apsaugos ministras, derindamas tai su atitinkamų valstybės pripažintų tradicinių Lietuvoje bažnyčių, kurios skiria kapelionus, vadovybe.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr. 64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-2006](#), 2000 10 10, *Žin.*, 2000, Nr. 92-2858 (2000 10 31)

4 straipsnis. Krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos teisiniai pagrindai

Krašto apsaugos sistemos institucijos savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais ir kitais Seimo priimtais teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Vyriausybės nutarimais, krašto apsaugos ministro įsakymais ir Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis.

5 straipsnis. Krašto apsaugos sistemos institucijų tarptautinis bendradarbiavimas ir kariuomenės dalyvavimas tarptautinėse misijose bei pratybose

1. Krašto apsaugos sistema bendradarbiauja su NATO struktūromis planuodama Lietuvos gynybą ir integruodamasi į transatlantinės kolektyvinės gynybos sistemą.

2. Krašto apsaugos ministerija plėtoja partnerystę, daugiašalį ir dvišalį tarptautinį bendradarbiavimą gynybos srityje su NATO, Vakarų Europos Sąjunga, valstybėmis NATO narėmis, NATO narystės siekiančiomis valstybėmis, taip pat su kitomis valstybėmis, kai tai atitinka Lietuvos Respublikos integracijos į NATO tikslus. Su šiais subjektais krašto apsaugos sistemos institucijos bendradarbiauja:

- 1) pagal NATO standartus mokydamas kariuomenę ir rengdamas ją bei kitas krašto apsaugos sistemos institucijas sąveikai su NATO struktūromis;
- 2) keitimosi informacija bei jos apsaugos srityje, plėtodamos informacijos ir ryšių sistemas;
- 3) pagal NATO reikalavimus standartizuodamos gynybos struktūras, gynybą reglamentuojančius teisės aktus, statutus, terminiją, technines priemones, žemėlapius ir dokumentaciją;
- 4) mokydamas profesijos karinį personalą ir gynybos specialistus;
- 5) apsirūpindamos su NATO suderintomis gynybos priemonėmis;
- 6) kitose gynybos bei krašto apsaugos sistemos plėtros srityse.

3. Krašto apsaugos ministerija, vykdydama tarptautinio karinio bendradarbiavimo susitarimus ir planus, laikydamosi Lietuvos Respublikos kariuomenės vienetų dalyvavimo tarptautinėse operacijose ir pratybose, taip pat tarptautinių pratybų rengimo Lietuvos teritorijoje įstatymo nustatytų sąlygų ir tvarkos, rengia tarptautines karines pratybas ar mokymus Lietuvos teritorijoje arba siunčia Lietuvos kariuomenės vienetus į užsienio šalyse rengiamas pratybas ar mokymus.

4. Lietuvos Respublika, vykdydama tarptautinius įsipareigojimus, Seimui nutarus, įstatymų nustatyta tvarka siunčia savo karinius vienetus dalyvauti įvairiose tarptautinėse karinėse ir humanitarinėse misijose užsienyje.

ANTRASIS SKIRSNIS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR VALDYMO PAGRINDAI

6 straipsnis. Krašto apsaugos sistemos principai

1. Krašto apsaugos sistema plėtojama pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatas.

2. Krašto apsaugos sistemos institucijoms taikomas demokratinės civilių kontrolės principas.

7 straipsnis. Civilių demokratinė kariuomenės kontrolė

1. Kariuomenės plėtrą ir jos apginklavimui bei kitoms reikmėms skirtus asignavimus nustato Seimas. Seimas įstatymų nustatyta tvarka vykdo krašto apsaugos sistemos parlamentinę kontrolę.

2. Nacionalinė gynybos politika ir Seimo patvirtinti asignavimai gynybai skelbiami viešai.

3. Sprendimus dėl mobilizacijos, karo padėties paskelbimo, ginkluotųjų pajėgų panaudojimo ir dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos priima Respublikos Prezidentas ir Seimas Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatyta tvarka.

4. Sprendimus dėl kariuomenės aprūpinimo, ginkluotės įsigijimo ir krašto apsaugos sistemos materialinės bazės plėtos priima Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

5. Vyriausybė, krašto apsaugos ministras ir kariuomenės vadas yra atsakingi Seimui už ginkluotųjų pajėgų tvarkymą ir vadovavimą joms.

6. Krašto apsaugos ministru ir viceministrais gali būti tik civiliai.

7. Tik Respublikos Prezidentas savo dekretu patvirtina kariuomenės dislokavimo taikos metu vietas ir manevravimo teritorines ribas bei sprendimus dėl kariuomenės dalinių perdislokavimo.

8 straipsnis. Krašto apsaugos sistemos finansavimas, veiklos kontrolė ir jos juridinių asmenų sandorių sudarymo apribojimai

1. Krašto apsaugos sistemos institucijos finansuojamos iš valstybės biudžeto. Krašto apsaugos sistemai plėtoti gali būti nustatyta tvarka panaudoti ir užsienio kreditai bei parama.

2. Vyriausiasis krašto apsaugos sistemos asignavimų valdytojas yra krašto apsaugos ministras. Krašto apsaugos sistemos institucijų finansinė veikla ir biudžetai kontroliuojami įstatymų nustatyta tvarka.

3. Kariuomenės ir kitų krašto apsaugos sistemos juridinių asmenų, išskyrus Krašto apsaugos ministeriją, sandorių sudarymui gali būti taikomi apribojimai, kuriuos nustato krašto apsaugos ministras.

9 straipsnis. Krašto apsaugos ministerija

1. Krašto apsaugos ministerijos nuostatus tvirtina Vyriausybė.

2. Krašto apsaugos ministerijai vadovauja ministras, kurio skyrimo bei atleidimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Vyriausybės įstatymas. Viceministrai ir ministerijos sekretorius yra tiesiogiai atsakingi ministrui. Ministras nustato jų kompetenciją. Viceministrų skyrimo ir atleidimo tvarką nustato įstatymai.

3. Krašto apsaugos ministerijos pagrindiniai uždaviniai:

1) plėtoti krašto apsaugos sistemą ir kariuomenės gynybinį pajėgumą, parengti kariuomenę ir kitas krašto apsaugos sistemos institucijas krašto gynybai;

2) užtikrinti krašto apsaugos ir gynybos užduočių vykdymą taikos bei karo sąlygomis;

3) teisės aktų nustatyta tvarka organizuoti informacijos ir žvalgybos bei kontržvalgybos duomenų apie veikas ar reiškinius, keliančius grėsmę krašto apsaugai ir valstybės gynybiniam pajėgumui, rinkimą ir apdorojimą;

4) rengti ir vykdyti tarptautinio bendradarbiavimo gynybos srityje planus ir programas;

5) kartu su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis vykdyti karo prievolinkų ir atsargos karių šaukimą į privalomąją karo tarnybą, taip pat įstatymų nustatyta tvarka vykdyti asmenų mobilizaciją;

6) organizuoti kariuomenės bendradarbiavimą su civilinėmis institucijomis, Šaulių sąjunga ir kitomis visuomenės organizacijomis, tiesiogiai prisidedančiomis prie krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir visuomenės parengimo Lietuvos gynybai;

7) vykdyti šio ir kitų įstatymų, Vyriausybės nutarimų krašto apsaugos ministrui nustatytas funkcijas.

4. Krašto apsaugos ministerija turi teisę:

1) steigti arsenalą, karinės technologijos instituciją, ginklų bei karinės technikos remonto įmones;

2) steigti karinį archyvą;

3) turėti karo medicinos ir sveikatos priežiūros institucijas;

4) turėti žvalgybos ir kontržvalgybos operatyvines tarnybas;

5) steigti karių kultūros ir poilsio įstaigas - karininkų ramoves ir sporto klubus;

6) steigti visuomenės informavimo priemones arba jų redakcijas;

7) turėti savo butų fondą ir nuomoti namus bei butus kariams aprūpinti tarnybinėmis gyvenamosiomis patalpomis;

8) gauti užsienio paramą krašto apsaugos sistemai ir įvežti ją per valstybės sieną.

5. Krašto apsaugos ministerija siunčia kandidatus mokytis užsienio karinėse ir kitokiose mokymo įstaigose. Kandidatai parenkami konkurso būdu. Konkurso sąlygas ir tvarką nustato krašto apsaugos ministras. Konkurso dalyviai gali būti pašaukti į kario parengiamuosius mokymus.

10 straipsnis. Krašto apsaugos ministro teisės, pareigos ir atsakomybė

1. Krašto apsaugos ministras atsakingas už krašto apsaugos sistemai priskirtų uždavinių ir funkcijų vykdymą, kariuomenės ir kitų jam pavaldžių krašto apsaugos sistemos institucijų veiklą bei plėtrą efektyviai naudojant valstybės skirtus išteklius.

2. Krašto apsaugos ministras:

1) vadovauja gynybos politikos įgyvendinimui, krašto apsaugos sistemos institucijų plėtrai ir jų parengimui gynybai, tarptautiniam bendradarbiavimui gynybos srityje;

2) nustato krašto apsaugos sistemos institucijų ir jų padalinių struktūrą ir etatus, tvirtina jų veiklos nuostatus ir išlaidų sąmatas, nustato pareigūnų teises ir atsakomybę;

3) nustato krašto apsaugos sistemos personalo komplektavimo, rengimo ir ugdymo politiką;

4) nustato išteklių politiką ir jų efektyvaus naudojimo bei kontrolės tvarką;

5) nustato krašto apsaugos sistemos veiklos apsaugos ir vidaus saugumo reikalavimus ir jų įgyvendinimo tvarką;

6) nustato operatyvinių tarnybų duomenų kaupimo, apdorojimo ir teikimo tvarką;

7) teikia Respublikos Prezidentui tvirtinti kariuomenės dalinių nuolatinio dislokavimo vietas;

8) teikia Valstybės gynimo tarybai svarstyti ir, gavęs jos pritarimą bei rekomendaciją, tvirtina valstybės karinės gynybos strategiją;

9) teikia Valstybės gynimo tarybai svarstyti ir, gavęs jos pritarimą, Vyriausybės įgaliotas teikia Seimui tvirtinti principinę kariuomenės struktūrą: bendrą ribinį krašto apsaugos sistemoje tarnaujančių privalomosios ir profesinės karo tarnybos karių skaičių, nuolatinį junginių, batalionų ir jiems prilygintų dalinių skaičių, ribinius pulkininkų leitenantų (komandorų), pulkininkų (jūrų kapitonų) bei generolų (admirolų) skaičius;

10) nustato karių atrankos ir vadų skyrimo į pareigas sistemą bei tvarką;

11) nustato karių atrankos aukštesniam laipsniui gauti sistemą; suteikia kariams aukštesnius laipsnius, išskyrus pirmąjį karininko laipsnį ir aukštesnius už pulkininko leitenanto (komandoro) laipsnius;

12) teikia Respublikos Prezidentui pasiūlymus suteikti kariams pulkininko (jūrų kapitono) ir generolų (admirolų) laipsnius ir, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 85 straipsniu, pasirašo Respublikos Prezidento aktus-dekretus dėl aukščiausių karinių laipsnių suteikimo;

13) teikia Respublikos Prezidentui pasiūlymus dėl karių, įstatymu jiems prilygintų asmenų, kitų krašto gynyboje pasižymėjusių asmenų valstybinių apdovanojimų;

14) teikia Respublikos Prezidentui lauko pajėgų vado kandidatūrą;

15) skiria į pareigas ir iš jų atleidžia krašto apsaugos generalinį inspektorių, Lietuvos karo akademijos viršininką, Gynybos štabo viršininką, Savanorių pajėgų vadą, reguliariųjų pajėgų rūšių vadus, karinių apygardų vadus, puskarininkių mokyklos ir kitų karinių mokymo įstaigų viršininkus, pagal įstatymų suteiktus įgaliojimus ir kompetenciją nustato jų teises ir pareigas;

16) skiria karius į bataliono vado ir aukštesnės pareigas, taip pat į pulkininko leitenanto (komandoro) ir pulkininko (jūrų kapitono) laipsnį atitinkančias pareigas, juos atleidžia iš pareigų ar perkelia iš vienos krašto apsaugos sistemos institucijos (kariuomenės dalinio) į kitą; prireikus deleguoja karius į tarnybą Krašto apsaugos ministerijai nepavaldžiose institucijose;

17) priima karius į profesinę karo tarnybą ir išleidžia juos į atsargą;

18) nustato profesinės karo tarnybos karių perkėlimo į laikinąją profesinės karo tarnybos rezervą tvarką ir tvirtina šio rezervo nuostatus;

19) įsteigia krašto apsaugos sistemos medalius, kvalifikacijos bei pasižymėjimo ženklus ir nustato apdovanojimo jais tvarką;

20) vykdo kitus įstatymų, Vyriausybės ir Ministro Pirmininko jam suteiktus įgaliojimus.

3. Krašto apsaugos ministras duoda užduotis ir leidžia įsakymus bei įsakymais patvirtintus kitus teisės aktus visoms krašto apsaugos sistemos institucijoms.

4. Krašto apsaugos ministras savo įsakymais gali deleguoti dalį šiame įstatyme numatytų teisių, pareigų ir atsakomybės viceministrams, kariuomenės vadui, kitiems vadams ir krašto apsaugos sistemos institucijų bei padalinių vadovams, nustatydamas naudojimosi jo deleguotomis teisėmis ir sprendimų priėmimo sąlygas, procedūras ir tvarką.

5. Krašto apsaugos ministro, kaip Vyriausybės nario, teisės negali būti deleguotos. Kai krašto apsaugos ministro nėra, jo, kaip Vyriausybės nario, teisėmis gali naudotis tik krašto apsaugos ministrą pavaduojantis kitas ministras.

6. Krašto apsaugos ministras turi teisę sudaryti savo patariamąsias institucijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

TREČIASIS SKIRSNIS LIETUVOS KARIUOMENĖ

11 straipsnis. Kariuomenės statusas ir sudėtis

1. Lietuvos kariuomenės steigėja yra Lietuvos Respublika. Steigėjos teisės, laikydamosi šio ir kitų įstatymų, įgyvendina Krašto apsaugos ministerija.

2. Lietuvos kariuomenė yra vientisa institucija, turinti juridinio asmens statusą. Kariuomenės, kaip juridinio asmens, teisės ir pareigos įgyvendina kariuomenės vadas. Kariuomenės daliniai, junginiai ar kiti kariniai vienetai atskiro juridinio asmens statuso neturi. Kariuomenės daliniams, junginiams, tarnyboms ar kitokiems kariniams vienetais gali būti deleguojamos kariuomenės, kaip juridinio asmens, teisės ir pareigos, reikalingos jų kompetencijai priskirtai veiklai įgyvendinti. Realizuodami šias teises ir pareigas, kariuomenės daliniai, junginiai, tarnybos ar kitokie kariniai vienetai atstovauja kariuomenei ir veikia jos vardu. Lietuvos kariuomenė turi savo vėliavą, kurią krašto apsaugos ministro teikimu tvirtina Respublikos Prezidentas. Kariuomenės pajėgų rūšių, junginių, dalinių, kitų savarankiškų karinių vienetų vėliavas tvirtina ir kariniams vienetais jas suteikia krašto apsaugos ministras.

3. Kariuomenės dalinių, junginių, tarnybų ar kitokių karinių vienetų ir jų vadų kompetencijos ribas ir atstovavimo kariuomenei, sudarant sandorius bei kituose civiliniuose teisiniuose santykiuose, tvarką kariuomenės vado siūlymu nustato krašto apsaugos ministras.

4. Lietuvos kariuomenę sudaro:

1) reguliariosios pajėgos;

- 2) savanorių pajėgos;
 - 3) aktyvusis rezervas.
 5. Reguliariosios pajėgos susideda iš:
 - 1) sausumos pajėgų;
 - 2) karinių oro pajėgų;
 - 3) karinių jūrų pajėgų.
 6. Sausumos ir savanorių pajėgų pagrindinis kovinis vienetas yra batalionas.
 7. Detalią kariuomenės struktūrą nustato, kariuomenės junginius bei dalinius steigia, reorganizuoja ar likviduoja krašto apsaugos ministras, vadovaudamasis Seimo patvirtinta principine kariuomenės struktūra.
 8. Karinėms operacijoms vykdyti sudaromos lauko pajėgos. Jas sudaro sausumos ir kitų pajėgų kariniai ir kitokie vienetai, kariuomenės vado paskirti lauko pajėgų vado operaciniam vadovavimui.
- Straipsnio pakeitimai:*
Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)
Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, *Žin.*, 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

12 straipsnis. Kariuomenės uždaviniai

1. Pagrindiniai kariuomenės uždaviniai taikos metu:
 - 1) saugoti valstybės teritoriją, kontroliuoti ir saugoti oro erdvę, teritorinę jūrą ir išimtinę ekonominę zoną Baltijos jūroje;
 - 2) palaikyti kovinį pasirengimą ir pagal įsakymus vykdyti karines krašto apsaugos užduotis;
 - 3) šio įstatymo 18 straipsnyje nustatytais atvejais ir sąlygomis teikti pagalbą policijai ir civilinei valdžiai.
2. Pagrindinis kariuomenės uždavinys karo metu - ginklu ginti Lietuvos valstybę.
3. Įstatymų nustatyta tvarka kariuomenė vykdo užduotis pagal Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus.

13 straipsnis. Kariuomenės vadas

1. Kariuomenės vadą Lietuvos Respublikos Konstitucijos nustatyta tvarka skiria Respublikos Prezidentas. Paskirtas kariuomenės vadas pareigas eina ne ilgiau kaip 5 metus. Kariuomenės vadas, pradėdamas eiti pareigas, iškilmingoje aplinkoje prisiekia ir pasirašo priesaikos lapą.
2. Kariuomenės vado priesaikos tekstas:
*„Aš, (vardas ir pavardė),
paskirtas Lietuvos kariuomenės vadu, be išlygų prisiekiu:
ištikimai tarnauti Lietuvos Respublikai,
saugoti jos žemių vientisumą,
sąžiningai vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją, įstatymus ir savo pareigas, visomis
išgalėmis stiprinti Lietuvos kariuomenę,
ginti Lietuvos valstybę, jos laisvę ir nepriklausomybę.
Tepadeda man Dievas.“*
3. Prisiekti galima ir be paskutiniojo sakinio.
4. Kariuomenės vadas pavaldus krašto apsaugos ministrui ir vykdo jo nustatytą kariuomenės plėtros politiką. Kariuomenės vadas yra aukščiausiasis Lietuvos karinis pareigūnas ir aukščiausiasis Lietuvos kariuomenės atstovas kariniais klausimais.
5. Vykdydamas savo pareigas, kariuomenės vadas naudojasi teisėmis, kurias jam tiesiogiai suteikia įstatymai ir kiti teisės aktai.
6. Svarbiausias kariuomenės vado uždavinys taikos metu - parengti kariuomenę ginkluotai valstybės gynybai.
7. Vadovaudamas kariuomenei, taikos metu kariuomenės vadas:
 - 1) parengia valstybės karinės gynybos strategiją ir yra atsakingas už tai, kad būtų iš anksto parengti ginkluotos gynybos planai netikėto užpuolimo ir kitais neatidėliotinais atvejais;
 - 2) nustato kariuomenei valstybės teritorijos apsaugos, teritorinės jūros, ekonominės zonos ir oro erdvės kontrolės bei apsaugos užduotis;
 - 3) parengia kariuomenės plėtros ir ginkluotųjų pajėgų mobilizacijos planus;

- 4) nustato visoms ginkluotosioms pajėgoms privalomus reikalavimus, būdus bei priemones sąveikai užtikrinti;
 - 5) nustato kovinio parengimo reikalavimus pasienio ir kitiems policijos vienetams, esantiems ginkluotųjų pajėgų sudėtyje;
 - 6) atsako už valstybės gynybos strateginės vadavietės funkcionavimą;
 - 7) užtikrina kariuomenės vadovavimo ir valdymo sistemų patikimą funkcionavimą;
 - 8) užtikrina įstatymų ir kitų teisės aktų vykdymą, atsako už tvarką ir drausmę kariuomenėje;
 - 9) užtikrina paslapčių apsaugą kariuomenėje pagal teisės aktų reikalavimus;
 - 10) nustato bendruosius karinės tarnybos reikalavimus visam krašto apsaugos sistemos kariniam personalui, kurį sudaro visi krašto apsaugos sistemos tikrosios karo tarnybos kariai, išskyrus operatyvinėse tarnybose tarnaujančius karius;
 - 11) parengia kariuomenės dalinių dislokavimo planus;
 - 12) atsako už karinės administracijos bei logistikos sistemos efektyvų funkcionavimą;
 - 13) teikia siūlymus krašto apsaugos ministrui, kaip tobulinti kariuomenės struktūras bei funkcinės sistemas (logistikos, ryšių ir kt.);
 - 14) tvirtina karinių pratybų ir mokymo programas;
 - 15) nustato kariuomenės personalo komplektavimo, mokymo ir profesinio rengimo reikalavimus, atsako už kariuomenės aktyviojo rezervo rengimą ir jam pavaldžių karinių mokymo įstaigų efektyvią veiklą;
 - 16) sudaro atrankos komisijas jo skiriamų į pareigas vadų kandidatūroms pasiūlyti ir jaunesniųjų karininkų laipsniams kelti;
 - 17) teikia krašto apsaugos ministrui patarimus kariniais klausimais;
 - 18) teikia krašto apsaugos ministrui kariuomenės biudžeto poreikių pagrindimą ir lėšų paskirstymo pasiūlymus;
 - 19) kontroliuoja ir atsako už lėšų ir kariuomenės turto efektyvų tikslinį naudojimą;
 - 20) vadovauja kariuomenės aprūpinimui: skirsto ginkluotę, techniką, kitas materialines vertybes, atsako už jų apsaugos ir apskaitos organizavimą bei efektyvų naudojimą;
 - 21) teikia krašto apsaugos ministrui statutų ir kitų teisės aktų projektus;
 - 22) laikydamasis krašto apsaugos ministro nustatytos tvarkos, skiria karius į pareigas, perkelia ir atleidžia iš jų, pradedant kuopos vadu ir baigiant bataliono vado pavaduotoju ir tolygiomis pareigomis, taip pat perkelia iš vieno junginio į kitą arba iš vienos pajėgų rūšies į kitą ne aukštesnio kaip majoro laipsnio karius;
 - 23) vykdo kitas teisės aktų nustatytas ar krašto apsaugos ministro pavestas funkcijas bei jo paskirtas užduotis.
8. Vykdydamas šiame straipsnyje numatytas funkcijas, kariuomenės vadas leidžia įsakymus ir duoda privalomus nurodymus kariuomenei.
9. Paskelbus karo padėtį, Respublikos Prezidento dekretu kariuomenės vadas skiriamas visų valstybės ginkluotųjų pajėgų vadu, pavaldžiu gynybos veiksmų civilinei vadovybei.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

14 straipsnis. Vadovavimas valstybės gynybai ir karinėms operacijoms

1. Vadovavimas valstybės gynybai yra trijų lygmenų: strateginio, operacinio ir taktinio.
2. Strateginiu lygmeniu Respublikos Prezidentas, Valstybės gynimo taryba, krašto apsaugos ministras, kariuomenės vadas ir Gynybos štabas priima strateginius valstybės apsaugos ir gynybos sprendimus bei duoda užduotis ginkluotosioms pajėgoms atlikti gynybos operacijas ir kitokius veiksmus.
3. Operaciniu lygmeniu lauko (sausumos) pajėgų vadas, kitų reguliariųjų pajėgų rūšių ir Savanorių pajėgų vadai (karo metu - ir kitų ginkluotųjų pajėgų vadai) planuoja karines operacijas, joms vadovauja ir jas remia.
4. Taktiniu lygmeniu veikia kariniai vienetai, planuojamos ir vykdomos kovinės užduotys, karinių vienetų vadai atlieka taktinį vadovavimą.
5. Valstybės gynybos civilinė vadovybė yra Respublikos Prezidentas - vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas - ir krašto apsaugos ministras.

6. Pagal demokratinės civilių kontrolės principą operacinio vadovavimo karinėms operacijoms ir kitiems gynybos veiksams grandinė prasideda nuo Respublikos Prezidento ir per krašto apsaugos ministrą paprastai eina kariuomenės vadui, o esant išimtinėms aplinkybėms, - tiesiai lauko pajėgų vadui, reguliariųjų pajėgų rūšių vadams ar Savanorių pajėgų vadui. Operacinio vadovavimo grandinėje Respublikos Prezidento ir krašto apsaugos ministro įsakymais duotos gynybos užduotys įgyvendinamos gynybos veiksmų įsakymais.

7. Krašto apsaugos ministras savo išvykoms į užsienį privalo iš anksto gauti Respublikos Prezidento sutikimą raštu. Kai Respublikos Prezidentas iš šalies išvyksta, krašto apsaugos ministras turi būti Lietuvoje, išskyrus atvejus taikos metu, kai ministras vyksta į užsienio valstybę iš anksto suderinto oficialaus ar darbo vizito arba į tarptautinius renginius saugumo ir gynybos klausimais. Respublikos Prezidentui ir krašto apsaugos ministrui vienu metu esant užsienyje ir dėl to laikinai negalint vykdyti savo pareigų operacinio vadovavimo kariuomenei grandinėje, juos pavaduoja atitinkamai Seimo Pirmininkas ir krašto apsaugos ministrą laikinai pavaduoti paskirtas kitas Vyriausybės narys.

8. Lauko pajėgų vadas yra atsakingas už operacinį vadovavimą jam pavestoms pajėgoms ir karinių operacijų efektyvų įvykdymą.

9. Lauko pajėgų vadas nustato konkrečias visų jo operaciniam vadovavimui pavestų junginių ir dalinių kovines užduotis, leidžia įsakymus jo operaciniam vadovavimui pavestiems vienetams.

10. Taikos metu lauko pajėgų vadas pagal kariuomenės vado nustatytas direktyvas rengia kariuomenės pratybų ir karinių operacijų planus ir vadovauja pratyboms.

11. Krašto apsaugos ministro teikimu lauko pajėgų vadą skiria Respublikos Prezidentas. Lauko pajėgų vadas kartu yra kariuomenės vado pavaduotojas ir reguliariųjų sausumos pajėgų vadas.

12. Detalias lauko (sausumos) pajėgų vado funkcijas, teises ir atsakomybę nustato kariuomenės vadas, suderinęs su krašto apsaugos ministru.

13. Lauko pajėgų vado funkcijas vykdyti padeda jam tiesiogiai pavaldus lauko (sausumos) pajėgų štabas, kurio struktūrą nustato krašto apsaugos ministras.

14. Krašto apsaugos generalinis inspektorius kontroliuoja kariuomenės vienetų bendrą ir kovinį pasirengimą, taip pat Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir policijos pajėgų pasirengimą bendriems su kariuomene gynybos veiksams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1027](#), 99.01.14, *Žin.*, 1999, Nr. 11-246 (99.01.27)

Nr. [VIII-2006](#), 2000 10 10, *Žin.*, 2000, Nr. 92-2858 (2000 10 31)

15 straipsnis. Gynybos štabas

1. Gynybos štabas yra tiesiogiai kariuomenės vadui pavaldus bendras valstybės karinės gynybos štabas. Gynybos štabas yra integrali Krašto apsaugos ministerijos dalis, kuri padeda krašto apsaugos ministrui rengti kariuomenės plėtros planus ir karinės gynybos strategiją, o kariuomenės vadui - vykdyti jo pareigas ir funkcijas.

2. Valstybės ginkluotos gynybos bei ginkluotųjų pajėgų mobilizacijos planus gynybos štabas rengia kartu su kitomis ginkluotųjų pajėgų struktūromis bei valstybės institucijomis, kurios pateikia visus šiems planams būtinus duomenis.

3. Pagal kariuomenės vado užduotis ir rotacijos principą reguliariųjų pajėgų rūšių vadai skiria savo pajėgų karininkus dalyvauti Gynybos štabo veikloje.

4. Gynybos štabo viršininko pavaduotoją ir valdybų viršininkus skiria kariuomenės vadas, jų kandidatūras suderinęs su krašto apsaugos ministru.

16 straipsnis. Reguliariųjų pajėgų rūšių paskirtis

1. Sausumos pajėgų paskirtis - valstybės teritorijos karinė apsauga ir valstybės gynimas.

2. Karinių oro pajėgų paskirtis - oro erdvės kontrolė, apsauga ir gynyba, parama sausumos pajėgoms, jūrų pajėgoms, paieškos ir gelbėjimo bei specialiųjų operacijų vykdymas.

3. Karinių jūrų pajėgų paskirtis - teritorinės jūros ir išimtinės ekonominės zonos kontrolė, apsauga ir gynyba, pakrančių ir laivybos apsauga, konvojus, evakuacija, paieškos ir gelbėjimo bei kitų specialiųjų užduočių vykdymas.

4. Konkrečias atskirų reguliariųjų kariuomenės pajėgų, junginių ir savarankiškų dalinių funkcijas bei užduotis, vadovaudamasis gynybos planais ir poreikiais, nustato kariuomenės vadas.

17 straipsnis. Krašto apsaugos savanorių pajėgos

1. Krašto apsaugos savanorių pajėgos (sutrumpintai - Savanorių pajėgos) yra sudedamoji kariuomenės dalis.

2. Savanorių pajėgos formuojamos iš karių savanorių ir profesinės tarnybos karių.

3. Savanorių pajėgų vienetai rengiami bendriems veiksams su reguliariųjų pajėgų vienetais.

4. Taikos metu Savanorių pajėgų funkcijos yra: karių savanorių rengimas, Savanorių pajėgų vienetų parengimas gynybai savo teritorijoje ir bendriems gynybos uždaviniams vykdyti, gynybos infrastruktūros ir strateginių objektų apsauga, pagalba stichinių nelaimių ir katastrofų atvejais. Karo metu Savanorių pajėgų daliniai vykdo jiems duotas gynybos užduotis.

18 straipsnis. Kariuomenės pagalbos teikimo civilinei administracijai atvejai ir sąlygos

1. Respublikos Prezidentas arba krašto apsaugos ministras gali duoti įsakymą pasiųsti karinius vienetus gelbėjimo darbams stichinių nelaimių, pramoninių avarių ar katastrofų atvejais Lietuvos teritorijoje, taip pat pasiųsti karių gelbėjimo komandas į tokių nelaimių ištiktas užsienio valstybes šių prašymu ar sutikimu.

2. Respublikos Prezidentas arba krašto apsaugos ministras gali duoti įsakymą pasiųsti kariuomenę į pagalbą Valstybės sienos apsaugos tarnybai, kai prireikia sustiprinti valstybės sienos apsaugą.

3. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytais atvejais įsakymą duoda krašto apsaugos ministras, jis privalo apie tai pranešti Respublikos Prezidentui.

4. Nepaprastosios padėties atveju kariuomenė gali būti pasiųsta padėti policijai, kai reikia užkirsti kelią antikonstituciniams smurtiniams veiksams ar juos sustabdyti. Įstatymų nustatyta tvarka ir atvejais įsakymą pasiųsti kariuomenę į pagalbą policijai savo dekretu duoda Respublikos Prezidentas, remdamasis Seimo sprendimu dėl kariuomenės panaudojimo.

5. Netikėtais ir neatidėliotinais atvejais, kai nusikaltėliai sukelia realų pavojų žmonių gyvybei ar nuosavybei ir reikia padėti vykdyti skubias tokių nusikaltėlių sulaikymo operacijas, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos generalinio komisaro, jo pavaduotojo ar vietos policijos komisariato vadovo raštišku prašymu, civilinei operacinei vadovybei leidus, karinis vienetas operacinio vadovavimo grandinėje esančio vado įsakymu gali būti pasiųstas teikti konkrečiai apibrėžtą, neviršijančią 24 valandų vienkartinę pagalbą policijai teisės aktų nustatyta tvarka. Tokiai operacijai vadovauja Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos generalinio komisaro, jo pavaduotojo ar policijos komisariato vadovo paskirtas pareigūnas. Prireikus pagalbos teikimo policijai trukmė, laikantis tokios pat tvarkos, gali būti pratęsta iki 48 valandų.

6. Netikėtu ir neatidėliotinu atveju, kai gresia pavojus žmonių gyvybei ar nuosavybei, civilinės administracijos pareigūno prašymu, operacinio vadovavimo grandinėje esančio vado įsakymu kariniai vienetai gali būti pasiųsti padėti civilinei administracijai apsaugoti žmonių gyvybę ar nuosavybę. Tokiais atvejais įsakymą davęs vadas apie karinio vieneto pasiuntimą nedelsdamas praneša pagal operacinio vadovavimo grandinę krašto apsaugos ministrui.

7. Esant ypatingoms aplinkybėms, prireikus tam tikram laikui vykdyti teritorijų kontrolę ar sustiprinti valstybinių objektų apsaugą, Vyriausybės nutarimu šiam tikslui kaip pagalba policijai gali būti panaudoti kariniai vienetai.

8. Teikdama pagalbą civilinei valdžiai, karinę jėgą kariuomenė naudoja minimaliai. Ginklo panaudojimo sąlygas nustato statutai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-2006](#), 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 92-2858 (2000 10 31)

19 straipsnis. Karo policija

1. Karo policija yra sudedamoji kariuomenės dalis.

2. Karo policijos funkcijas ir teises nustato atskiras įstatymas. Jos struktūrą nustato krašto apsaugos ministras.

20 straipsnis. Lietuvos karo akademija

1. Lietuvos karo akademija (toliau - Akademija) yra karininkų rengimo bei kvalifikacijos kėlimo aukštoji karo mokykla - krašto apsaugos sistemos sudėtinė dalis, pavaldi krašto apsaugos ministrui.

2. Akademijai bendrieji aukštųjų mokyklų steigimo ir valdymo pagrindai netaikomi. Jos statutą krašto apsaugos ministro teikimu tvirtina Vyriausybė. Krašto apsaugos ministras nustato karininkų rengimo sistemą, Akademijos valdymo struktūrą, etatus ir biudžeto lėšų tikslinį paskirstymą.

3. Kariuomenės vadas nustato Akademijai karininkų parengimo užduotis ir reikalavimus, kuriuos tvirtina krašto apsaugos ministras.

4. Į Akademiją priimami vidurinį išsilavinimą turintys asmenys, atitinkantys priėmimo į ją sąlygas. Priimami į Akademiją šauktiniai kartu pašaukiami ir į privalomąją karo tarnybą, kurią atlieka mokymosi Akademijoje metu. Kariūnams studijų Akademijoje laikotarpiui suteikiami kariūnų laipsniai. Priimamas į Akademiją kariūnu asmuo pasirašo su Akademija sutartį, kuria įsipareigoja gerai studijuoti, tapęs karininku - tarnauti profesinėje karo tarnyboje. Karių turimi kariniai laipsniai studijų Akademijoje laikotarpiui suspenduojami.

5. Akademijos kariūno statusą, kariūnų laipsnius, studijų sąlygas ir tvarką nustato Akademijos statutas ir kiti teisės aktai.

6. Karo padėties ar valstybės užpuolimo (karo) atveju Akademija ir jos personalas yra sudėtinė kariuomenės dalis, pavaldi kariuomenės vadui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

KETVIRTASIS SKIRSNIS

KARIŲ TARNYBA

21 straipsnis. Bendrasis kario statusas

1. Karys yra Lietuvos valstybės gynėjas.

2. Kario tarnyba reikalauja specialių ištikimybės valstybei santykių, kuriuos reglamentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai. Kario statusą nustato šis ir kiti kariuomenės veiklą bei karo tarnybą reglamentuojantys įstatymai, statutai ir kiti teisės aktai. Darbo, valstybės tarnybos įstatymai kariams netaikomi. Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas taikomas profesinės karo tarnybos kariams atsižvelgiant į jų einamas pareigas ar atliekamas funkcijas.

3. Kariai naudojami Lietuvos Respublikos Konstitucijos garantuojamomis žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Karių naudojimas teisėmis į privataus gyvenimo apsaugą, tarnybos vietos garantijas, poilsį ir laisvalaikį, susivienijimų laisvės, gyvenamosios vietos pasirinkimą ir laisvą kilnojimąsi, tarnybinio būsto neliečiamybę, susirinkimų, grupinių peticijų, žinių skleidimo ir nuomonės reiškimo būdus įstatymais ir įstatymų patvirtintais statutais gali būti apribojamas tik tiek, kiek yra būtina kario pareigoms atlikti, karinei drausmei ir paklusnumui bei tarnybos tikslams užtikrinti. Minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė kariui garantuojama ir nevaržoma.

4. Kario tarnybos dienos ir suminė savaitės tarnybos trukmė nėra apribota ir priklauso nuo tarnybos poreikių. Detalius tarnybos dienos reikalavimus, kariui suteikiamą paros ir savaitės poilsį, užtikrinantį jo sveikatos bei darbingumo atgavimą, nustato statutai ir kiti krašto apsaugos sistemą reglamentuojantys teisės aktai.

5. Karys, kurio teisės, garantuotos šio įstatymo ar susijusios su kario tarnyba krašto apsaugos sistemoje, yra pažeistos, gali kreiptis į aukštesnįjį vadą ar krašto apsaugos generalinį inspektorių. Šie privalo ištirti faktus ir imtis priemonių, kad pažeidimai nedelsiant būtų pašalinti.

6. Kiekvieno kario žmogaus orumas turi būti gerbiamas, karys neturi patirti pažeminimo.

7. Lietuvos Respublikos piliečiai kario statusą įgyja:

1) naujokai - nuo atvykimo į dalinį (mokymo centrą) arba perėjimo į karinio viršininko pavaldumą momento;

2) profesinės karo tarnybos kariai - nuo priėmimo į profesinę karo tarnybą dienos;

3) kariai savanoriai ir aktyviojo rezervo kariai - nuo to momento, kai pagal tarnybos ar karinių mokymų įsakymą atvyksta į paskirtą vietą ir prisistato kariniam viršininkui.

8. Karys atlieka karo tarnybą krašto apsaugos sistemoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Įstatymų numatytais atvejais arba Seimui nutarus kariai teisės aktų nustatyta tvarka gali būti pasiūsti atlikti karo tarnybą užsienyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

22 straipsnis. Kario savanorio statuso ypatumai

1. Lietuvos Respublikos pilietis, tinkamas rikiuotės karo tarnybai ir sudaręs kario savanorio tarnybos sutartį, tarnybos Savanorių pajėgose laikotarpiui įgyja kario savanorio statusą. Šis statusas prilyginamas aktyviojo rezervo kario statusui.

2. Kario savanorio, kai jis pagal įsakymą atvyksta į tarnybos vietą, tiesiogiai vykdo jam pavestą tarnybos užduotį, dalyvauja pratybose ir mokymuose, statusas prilyginamas privalomąją karo tarnybą atliekančio kario statusui.

3. Karys savanoris nešaukiamas į kitokią tarnybą aktyviajame rezerve.

4. Lietuvos Respublikos pilietis, netinkamas rikiuotės tarnybai ir savanoriško įsipareigojimo pagrindu priimtas ne rikiuotės tarnybos savanoriu, tarnybos Savanorių pajėgose laikotarpiu turi atsargos savanorio statusą. Tuo metu, kai toks savanoris tiesiogiai vykdo jam pavestą tarnybos užduotį, dalyvauja pratybose ir mokymuose, jo statusas yra toks pat kaip ir rikiuotės kario savanorio, tačiau jis dėvi uniformą su atsargos savanorio skiriamaisiais ženklais.

5. Lietuvos Respublikos pilietis civilis, kuris Savanorių pajėgose eina etatinio darbuotojo pareigas pagal darbo sutartį arba šio įstatymo nustatyta tvarka yra priimtas į civilinę krašto apsaugos tarnybą, savanorio statuso neturi. Tapti rikiuotės ar ne rikiuotės tarnybos kariu savanoriu ir įgyti atitinkamą statusą jis gali bendra tvarka.

6. Kariai savanoriai rengiami pagal Savanorių pajėgų vado parengtas ir kariuomenės vado patvirtintas programas bent 20 parų per metus poilsio dienomis, taip pat darbo dienomis, atsisitraukus nuo tiesioginio darbo ar užsiėmimo.

7. Darbdaviai privalo atleisti savanorius nuo darbo jų mokymų metu ar pašaukus juos į tarnybą.

8. Kariui savanoriui, pavyzdinčiai ištarnavusiam Savanorių pajėgose ne mažiau kaip 10 metų arba ypač pasižymėjusiam vykdant karines užduotis, gali būti suteiktas Garbės savanorio vardas. Šio vardo suteikimo ir Garbės ženklo suteikimo nuostatus tvirtina krašto apsaugos ministras.

9. Kai pasibaigus įsipareigotam tarnybos laikotarpiui arba dėl amžiaus ar sveikatos tapęs netinkamu rikiuotės tarnybai karys savanoris išleidžiamas į atsargą, jis įgyja atsargos savanorio statusą, tolygų kiekvieno kito atsargos kario statusui.

10. Atsargos kario savanorio skiriamuosius ženklus nustato krašto apsaugos ministras.

23 straipsnis. Kario priesaika

1. Kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis, pradėjęs tikrąją ar rezervo tarnybą Lietuvos kariuomenėje, iškilmingoje aplinkoje prisiekia Lietuvos valstybei ir pasirašo vardinį priesaikos lapą.

2. Lietuvos kario priesaikos tekstas:

„Aš, (vardas ir pavardė), be išlygų prisiekiu:

ištikimai tarnauti Lietuvos Respublikai,

negailėdamas jėgų ir gyvybės ginti Lietuvos valstybę, jos laisvę ir nepriklausomybę,

sąžiningai vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją, įstatymus ir savo vadų įsakymus,

saugoti visas man patikėtas paslaptis;

pasižadą būti doras ir garbingas Lietuvos karys.

Tepadedą man Dievas.”

3. Prisiekti galima ir be paskutiniojo sakinio.

4. Lietuvos kario priesaiką duoda:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariai ir kariūnai - ne vėliau kaip baigę pradinį kario parengimą;

2) profesinės karo tarnybos kariai, jeigu jie nėra davę Lietuvos kario priesaikos anksčiau, - priėmus juos į šią tarnybą;

- 3) kariai savanoriai, jeigu jie nėra davę Lietuvos kario priesaikos anksčiau, - pasibaigus kario savanorio bandomajam terminui;
- 4) aktyviojo rezervo kariai, jeigu jie nėra davę Lietuvos kario priesaikos anksčiau, - pašaukus į tarnybą aktyviajame rezerve;
- 5) individualiojo rezervo kariai, jeigu jie nėra davę Lietuvos kario priesaikos anksčiau, - mobilizacijos metu pašaukti į karo tarnybą.
5. Pasirašyti vardiniai priesaikos lapai saugomi karių asmens bylose, o prisiekusiųjų sąrašai - dalinyje.
6. Priesaiką sulaužęs karys atsako pagal įstatymus.

24 straipsnis. Lietuvos karininkas

1. Lietuvos karininkas (toliau - karininkas) yra Lietuvos kariuomenės atstovas, pagal savo kompetenciją veikiantis kaip karinis pareigūnas. Karininko vardas reiškia atsakomybę ir įpareigoja saugoti karininko garbę.
2. Lietuvos Respublikos pilietis, tapdamas karininku, prisiekia:
"Aš, (vardas ir pavardė),
tapdamas Lietuvos karininku, be išlygų prisiekiu:
ištikimai tarnauti Lietuvos Respublikai,
negailėdamas jėgų ir gyvybės ginti Lietuvos valstybę, jos laisvę ir nepriklausomybę,
sąžiningai vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją, įstatymus ir savo vadų įsakymus,
saugoti man patikėtas paslaptis;
pasižadu būti doras ir garbingas Lietuvos karininkas.
Tepadedą man Dievas."
3. Prisiekti galima ir be paskutiniojo sakinio.
4. Karininkas privalo laikytis karininko etikos kodekso, kurį tvirtina krašto apsaugos ministras kariuomenės vado teikimu, reikalavimų.

25 straipsnis. Statutai

1. Karo tarnybos atlikimo tvarką ir sąlygas, karių drausminę atsakomybę, ginklo panaudojimą, civilinės krašto apsaugos tarnybos tvarką bei krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų karių ir krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų civilių darbuotojų tarnybos tvarką ir sąlygas bei karių drausminę atsakomybę nustato statutai. Detalias kariuomenės statutų vykdymo ir tarnybos atlikimo procedūras nustato kariuomenės vadas. Kariuomenės vienetų, karinių mokymo ir kitokių įstaigų vidaus tvarką nustato vadų ar karinių viršininkų patvirtintos vidaus tvarkos taisyklės.
2. Statutus, kurie nustato karių drausminę atsakomybę ir ginklo panaudojimą, tvirtina Seimas įstatymais. Civilinę krašto apsaugos tarnybą ir tarnybą krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų padalinyje reglamentuojančius statutus tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliotas krašto apsaugos ministras. Kitus statutus tvirtina krašto apsaugos ministras.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, *Žin.*, 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

26 straipsnis. Karių drausmė ir materialinė atsakomybė

1. Karys turi sąžiningai ir tinkamai vykdyti tarnybos pareigas bei vadų (karinių viršininkų) įsakymus, laikytis įstatymų ir statutų, neviršyti įstatymų jam suteiktų teisių, saugoti valstybės ir tarnybos paslaptis.
2. Karys atsako už jam perduotą, patikėtą ar skirtą saugoti tarnybos turtą, pinigines lėšas ir kitas materialines vertybes. Kario materialinę atsakomybę už turto praradimą ar žalos turtui padarymą nustato įstatymai.
3. Drausmę ar įstatymus pažeidęs karys atsako pagal statutus ir įstatymus.
4. Kai reikia nustatyti tarnybos pareigų netinkamo vykdymo, teisės arba drausmės pažeidimo faktus ir aplinkybes, skiriamas tarnybinis patikrinimas. Jis atliekamas kariuomenės drausmės statuto, taip pat krašto apsaugos ministro arba kariuomenės vado nustatyta tvarka.

5. Siekiant užtikrinti valstybės ar tarnybinių paslapčių apsaugą ar patikrinti kario pateiktą informaciją, poligrafas gali būti naudojamas tik kariui raštu davus sutikimą. Kariui, kuris nesutinka būti tikrinamas poligrafu, neleidžiama vykdyti pareigų, susijusių su valstybės ar tarnybos paslaptimis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

27 straipsnis. Draudimas duoti neteisėtą įsakymą ar versti atlikti neteisėtą tarnybą

1. Karys privalo vykdyti savo vadų įsakymus.
2. Niekas negali kariui ar kariuomenės vienetui duoti įsakymo, verčiančio karį sulaužyti priesaiką, aiškiai neteisėto įsakymo (už ką numatyta baudžiamoji atsakomybė) bei įsakymo, pažeidžiančio visuotinai pripažintus tarptautinės teisės principus ir normas. Vadas (karinis viršininkas), davęs tokį įsakymą, traukiamas atsakomybėn pagal įstatymą.
3. Jeigu akivaizdžiai neteisėtas įsakymas būtų duotas, karys neturi jo vykdyti, bet turi apie tai pranešti aukštesniam už neteisėtą įsakymą davusįjį vadui.
4. Nė vienas kariuomenėje tarnaujantis asmuo negali būti verčiamas tarnauti kitam asmeniui ar asmenų grupei, išskyrus oficialias pareigas.

28 straipsnis. Priėmimas į profesinę karo tarnybą

1. Į profesinę karo tarnybą, vadovaujantis savanoriškumo ir atrankos principais, priimami atlikę privalomąją karo tarnybą ar baigę pagrindinį kario parengimo kursą, taip pat kitu būdu įgiję pagrindinį kario kursą atitinkantį karinį išsilavinimą Lietuvos Respublikos piliečiai, pagal išsimokslinimą, fizinį pasirengimą, sveikatos būklę bei moralines savybes tinkantys šiai tarnybai. Jiems taikomi teisės aktų nustatyti reikalavimai mokėti valstybinę kalbą.
2. Į profesinę karo tarnybą šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys priimami sudarant profesinės karo tarnybos sutartį.
3. Asmenys, kurie nėra atlikę privalomosios karo tarnybos ar baigę pagrindinio kario parengimo kurso, ar kitu būdu nėra įsigiję pagrindinį kario kursą atitinkančio karinio išsilavinimo, jeigu jie atitinka kitas šio straipsnio 1 dalies sąlygas, yra ne vyresni kaip 32 metų aukštąjį ar vidurinį išsilavinimą turintys kariuomenei reikalingi specialistai, gali būti priimti į profesinę karo tarnybą kursantais ir pasiūsti į pagrindinį kario parengimo kursą. Jiems baigus pagrindinį kario parengimo kursą, su jais gali būti sudaryta profesinės karo tarnybos sutartis bendrais 31 straipsnyje nustatytais pagrindais.
4. Profesinės karo tarnybos kariais negali būti:
 - 1) asmenys, teisti už tyčinius nusikaltimus;
 - 2) asmenys, kurių veiksnumas apribotas teismo.
5. Esant krašto apsaugos sistemos poreikiui, krašto apsaugos ministras, gavęs atitinkamos šalies sutikimą, turi teisę priimti kariniu patarėju ar ekspertu šalies NATO narės kariuomenės ar atsargos karininką ne Lietuvos Respublikos pilietį pagal terminuotą sutartį ir nustatyti jo pareigas, teises, atsakomybę bei kitas sutarties sąlygas. Tokios sutarties terminas negali būti ilgesnis kaip 2 metai, o jam pasibaigus su tuo pačiu asmeniu šioje dalyje nustatytais sąlygomis gali būti sudaryta nauja sutartis.
6. Asmenys, norintys stoti į profesinę karo tarnybą, ir profesinės karo tarnybos kariai pagal krašto apsaugos sistemoje nustatyto turinio anketą privalo pateikti informaciją apie save, savo ryšius ir interesus, galinčius turėti reikšmės valstybės paslapčių apsaugai, tarnybos pareigų vykdymui ar galinčius būti interesų konflikto priežastimi. Ši informacija tikrinama. Profesinės karo tarnybos karys, nuslėpęs ar sąmoningai pateikęs neteisingą informaciją, traukiamas atsakomybėn pagal įstatymus ar drausmės statutą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

29 straipsnis. Priėmimas į kario savanorio tarnybą

1. Kariais savanoriais į Savanorių pajėgas savanoriškumo ir atrankos principais gali būti priimti ne jaunesni kaip 18 metų Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie pagal išsilavinimą, fizinį pasirengimą, sveikatos būklę bei moralines savybes atitinka nustatytus rikiuotės kario reikalavimus.

2. Jeigu stojantys tarnauti kariais savanoriais asmenys nėra atlikę privalomosios pradinės karo tarnybos, bandomuoju laikotarpiu jie išeina būtinus pradinis karinius mokymus Savanorių pajėgose.

3. Jeigu asmenys dėl amžiaus ar sveikatos būklės netinka rikiuotės tarnybai, tačiau tinka atlikti karinių specialistų ar kitokią Savanorių pajėgoms reikalingą ne rikiuotės karo tarnybą, jie gali būti priimti ne rikiuotės tarnybos kariais savanoriais.

4. Kariais savanoriais negali būti:

1) asmenys, teisti už tyčinius nusikaltimus;

2) asmenys, kurių veiksnumas apribotas teismo.

5. Tarnauti kariu savanoriu Savanorių pajėgose asmenys priimami sutarties su Krašto apsaugos ministerija pagrindu.

6. Iki kario savanorio tarnybos sutarties sudarymo krašto apsaugos sistemos tarnybos patikrina į tarnybą priimamo asmens anketos duomenis ir aplinkybes, kurios galėtų būti tarnybos ir privačių interesų konflikto priežastis ar kitokia kliūtis kario savanorio tarnybai atlikti.

30 straipsnis. Šaukimas į privalomąją pradinę karo tarnybą

Į privalomąją pradinę karo tarnybą piliečiai šaukiami Karo prievolės įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka.

31 straipsnis. Profesinės karo tarnybos sutartis

1. Profesinės karo tarnybos sutartis yra Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos piliečio rašytinis susitarimas, kuriuo Krašto apsaugos ministerija priima pilietį į profesinę karo tarnybą, o pilietis savanoriškai įsipareigoja ją atlikti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais sąlygomis ir tvarka bei vykdyti visas kario pareigas.

2. Profesinės karo tarnybos sutartis sudaroma šiems terminams:

1) su karininkais, pradedančiais tarnybą po Lietuvos karo akademijos ar karininkus rengiančios užsienio mokyklos baigimo, - iki sukaks šio įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje nustatyti išleidimo į atsargą metai;

2) su priimamais į profesinę karo tarnybą kariais, baigusiais puskarininkių mokyklą, taip pat su nustatytais karinės kvalifikacijos reikalavimus atitinkančiais atsargos kariais ir kariuomenei reikalingais specialistais - ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui ir ne ilgesniam terminui, kaip iki tos dienos, kai kariui sukaks šio įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje nustatyti išleidimo į atsargą metai;

3) su liktiniais - ne trumpesniam kaip 2 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui;

4) su stojančiais į taikos palaikymo karinius vienetus - ne trumpesniam kaip 3 metų ir 6 mėnesių laikotarpiui ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui.

3. Pasibaigus šio straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytais atvejais sudarytos terminuotos profesinės karo tarnybos sutarties terminui, sutartis gali būti pratęsta krašto apsaugos ministro sutikimu ir laikantis jo nustatytų sąlygų:

1) su kvalifikacinės atrankos reikalavimus atitinkančiais puskarininkiais - iki sukaks šio įstatymo 45 straipsnyje jiems nustatyti išleidimo į atsargą metai;

2) su kitais kariais - ne ilgiau kaip 5 metams ir ne ilgiau kaip iki tos dienos, kai kariui sukaks šio įstatymo 45 straipsnyje nustatyti išleidimo į atsargą metai.

4. Neatsižvelgiant į profesinės karo tarnybos sutarties terminą, šio įstatymo 37 ir 38 straipsniuose numatytais atvejais ji gali būti nutraukta prieš terminą.

5. Krašto apsaugos ministras profesinės karo tarnybos sutartis sudaro ir jas pratęsia:

1) su visais Krašto apsaugos ministerijos padalinių ir krašto apsaugos ministrui tiesiogiai pavaldžių krašto apsaugos sistemos institucijų karininkais;

2) su pulkininko leitenanto (komandoro) ir aukštesnio laipsnio karininkais.

6. Gavę krašto apsaugos ministro sutikimą ir laikydamiesi jo nustatytų atrankos reikalavimų, sąlygų bei tvarkos, šio įstatymo 45 straipsnio nustatytų amžiaus apribojimų ir šio straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimų, Krašto apsaugos ministerijos vardu profesinės karo tarnybos sutartis sudaro ir pratęsia:

1) su kariuomenės karininkais iki majoro imtinai - kariuomenės vadas;

2) su kariuomenės kariais iki vyresniųjų puskarininkių imtinai - dalinių vadai;

3) su krašto apsaugos sistemos padalinių ir tarnybų kariais iki vyresniųjų puskarininkių imtinai - krašto apsaugos ministro tam įgalioti pareigūnai.

7. Šio straipsnio 6 dalyje nurodyti pareigūnai profesinės karo tarnybos sutartis be atskiro ministro sutikimo gali sudaryti su kariais, kurie pradeda karininko tarnybą baigę Lietuvos karo akademiją ar Krašto apsaugos ministerijos siuntimu kitą karo mokyklą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

32 straipsnis. Kario savanorio tarnybos sutartis

1. Kario savanorio tarnybos sutartis yra Lietuvos Respublikos piliečio ir Savanorių pajėgų rašytinis susitarimas, kuriuo krašto apsaugos ministro įgaliotas Savanorių pajėgų, junginio ar bataliono vadas priima pilietį į kario savanorio tarnybą, o pilietis išsipareigoja ją atlikti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais sąlygomis ir tvarka bei vykdyti visas kario savanorio pareigas.

2. Kario savanorio tarnybos sutartis sudaroma pasibaigus šio įstatymo 34 straipsnyje numatytam bandomajam terminui. Sutartis sudaroma ne trumpesniam kaip 3 ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui.

3. Sutarties terminui pasibaigus, ji gali būti pratęsta naujam, ne trumpesniam kaip 3 ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Rikiuotės karių savanorių sutartys gali būti pratęsimos, iki jiems sukaks 45 metai. Po to su kariais savanoriais gali būti sudaroma tik ne rikiuotės savanorio tarnybos sutartis arba jie perkeliami į individualųjį rezervą.

4. Savanorių atrankos ir tarnybos sutarties sudarymo tvarką nustato krašto apsaugos ministras.

33 straipsnis. Priimto į profesinę karo tarnybą kario skyrimas į pareigas

1. Sudarius profesinės karo tarnybos sutartį, karys į jo laipsnį atitinkančias pareigas kariuomenėje skiriamas:

1) iki būrio vado, taip pat į kitokias iki vyresniųjų puskarininkių imtinai pareigas dalinyje - dalinio vado įsakymu;

2) į būrio vado ir aukštesnes, taip pat į kitokias karininkų pareigas - krašto apsaugos ministro ar jo įgaliotų vadų (karinių viršininkų) įsakymais.

2. Karius į pareigas kitose krašto apsaugos sistemos institucijose skiria krašto apsaugos ministras arba ministro nustatyta tvarka jo įgaliotas pareigūnas.

34 straipsnis. Išbandymas priimant į profesinę karo tarnybą ar kario savanorio tarnybą

1. Priimant asmenį į profesinę karo tarnybą ir skiriant į pirmąsias pareigas, gali būti nustatomas ne ilgesnis kaip 3 mėnesių bandomasis laikotarpis.

2. Asmenims, priimamiems į profesinę karo tarnybą koviniuose vienetuose, kuriuose keliami ypatingi fizinės, psichologinės ištvermės bei kitokie kario pasirengimo reikalavimai, gali būti nustatytas ilgesnis kaip 3 mėnesių, bet ne ilgesnis kaip 1 metų bandomasis laikotarpis, jeigu tai numatyta krašto apsaugos ministro patvirtintuose šio kovinio vieneto nuostatuose.

3. Bandomasis laikotarpis netaikomas liktiniais ir kariams, baigusiems karinę mokymo įstaigą, taip pat kariams, perkeliameiems į kitas pareigas.

4. Priimant asmenis į kario savanorio tarnybą Savanorių pajėgose, nustatomas nuo 3 iki 6 mėnesių bandomasis laikotarpis. Bandomajam laikotarpiui su priimamuoju sudaroma kandidato į savanorius tarnybos sutartis.

5. Į bandomąjį laikotarpį neįskaitomi kario ligos ir kiti dokumentuose užfiksuoti laikotarpiai, kai karys nevykdė tarnybos pareigų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

35 straipsnis. Karių atestacija

1. Profesinės karo tarnybos kario savybes, gabumus, elgesį, mokymąsi bei tobulinimąsi ir kaip jis atlieka tarnybos pareigas, stebi jo vadai (viršininkai) ir savo pastabas bei vertinimus surašo į

dokumentą, vadinamą kario atestatu. Kario atestate jie pateikia išvadas ir rekomendacijas dėl kario tarnybos, o jeigu reikia, įspėja jį dėl galimo pripažinimo netinkamu tarnybai.

2. Kario atestatai rašomi visiems profesinės karo tarnybos kariams, išskyrus kariuomenės vadą.

3. Kario atestatus rašo tiesioginis vadas arba viršininkas, taip pat ir aukštesnysis vadas arba viršininkas. Jie turi vertinti atestuojamą asmenį atsižvelgdami tik į tarnybos interesus. Kario atestatas turi konkrečiai apibūdinti atestuojamo kario asmenybę, kario galimybes ir kaip jis vykdo tarnybos pareigas.

4. Kario atestatą jo vadas (viršininkas) rašo, kai:

1) pasibaigia kariui skirtas bandomasis laikotarpis;

2) karys perkeliamas kito vado (viršininko) pavaldumui;

3) vadas (viršininkas) perkeliamas ir perduoda vadovavimą kitam vadui (viršininkui);

4) praėina 12 mėnesių nuo paskutinės atestacijos dienos.

5. Šio straipsnio 4 dalies 1 punkte nurodytu atveju karys atestuojamas dėl tinkamumo profesinei karo tarnybai ir dėl tinkamumo jam numatytoms pareigoms. Atestuojama ne vėliau kaip per 7 dienas nuo bandomojo laikotarpio pabaigos. Jei atestuojamasis pripažįstamas netinkamu profesinei karo tarnybai, jis per 14 dienų nuo bandomojo laikotarpio pabaigos turi būti atleidžiamas.

6. Šio straipsnio 4 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytais atvejais naujas kario atestatas nerašomas, jeigu paskutinis atestatas vado yra rašytas mažiau kaip prieš 6 mėnesius.

7. Karys, kuris ankstesnės atestacijos metu jau buvo įspėtas dėl netinkamumo tarnybai, tačiau nevykdo rekomendacijų ir nepagerina tarnybos, gali būti atestuotas kaip netinkamas tarnybai.

8. Su kario atestatu turi teisę susipažinti tik tas, kam tai reikalinga vykdant tiesiogines tarnybos pareigas.

9. Karių atestavimo tvarką nustato krašto apsaugos ministras.

10. Karys supažindinamas su atestacijos išvada ir turi teisę ją apskūsti, išskyrus išvadą dėl netinkamumo tarnybai po bandomojo laikotarpio (šio straipsnio 4 dalies 1 punktas). Skundas nagrinėjamas krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka.

36 straipsnis. Karių tarnybai taikomi apribojimai

1. Tikrosios tarnybos kariams draudžiama dalyvauti politinėje veikloje, kuri apima:

1) narystę politinėje partijoje ar politinėje organizacijoje;

2) aktyvų karių dalyvavimą politinių organizacijų organizuojuose mitinguose, susirinkimuose, demonstracijose ar kitokiuose viešuose veiksmuose, kuriais reškiamos politinės nuostatos ar politiniai reikalavimai arba kuriais tiesiogiai remiama politinė partija ar politinė organizacija;

3) karių politinius pareiškimus, straipsnius ar kalbas, kuriuose viešai reiškiamas nesutikimas su demokratiškai išrinktos valstybės valdžios (Seimo, Respublikos Prezidento, Vyriausybės) paskelbta ir vykdoma politika ar viešai keliama politiniai reikalavimai valstybės valdžiai.

2. Karys, pradėdamas privalomąją pradinę ar profesinę karo tarnybą, tarnybos laikotarpiui nutraukia narystę ir veiklą politinėje partijoje ar politinėje organizacijoje.

3. Kariai gali dalyvauti visuomeninių organizacijų, draugijų, klubų ir kitų nepolitinių susivienijimų veikloje, taip pat kitokioje nepolitinėje veikloje, kuria siekiama puoselėti moralines, tautines, patriotines ir pilietines demokratines vertybes, jei dalyvavimas tokioje veikloje netrukdo vykdyti tiesioginių kario pareigų.

4. Atsargos ir dimisijos kariai bei kariai savanoriai, dalyvaudami politinėje veikloje, apibrėžtoje 36 straipsnio 1 dalyje, neturi teisės jokių būdu jos sieti su savo, kaip kario, statusu, daryti nuorodų į savo karinį laipsnį, dėvėti karinę uniformą.

5. Karys negali eiti politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigų.

6. Profesinės karo tarnybos kariams, kurie eina valstybės tarnautojų krašto apsaugos sistemoje pareigas, taikomas tik kario statusas.

7. Draudžiama eiti pareigas profesinės karo tarnybos kariams, kuriuos sieja giminystės ar svainystės ryšiai (tėvai, tėviai, sutuoktiniai, broliai, seserys, vaikai, įvaikiai, taip pat sutuoktinių broliai, seserys, tėvai ir vaikai), jeigu vienas iš jų pagal pareigas tiesiogiai pavaldus kitam arba vienas iš jų turi teisę tiesiogiai kontroliuoti kitą.

8. Profesinės karo tarnybos kariai negali: dirbti ne krašto apsaugos sistemos įmonėse, įstaigose ir organizacijose samdomu darbuotoju, patarėju, ekspertu ar konsultantu, įskaitant personalines įmones, ūkines bendrijas, kurių savininkai, tikrieji nariai ar nariai komanditoriai jie yra, taip pat akcines

bendroves, kurių akcijos jiems priklauso, bei žemės ūkio bendroves, kurių pajus jie turi, būti jų valdymo organų nariais, turėti kitų renkamų ar skiriamų pareigų, gauti kitą atlyginimą, išskyrus atlyginimą už kūrybinę ir pedagoginę veiklą; valdyti pagal įgaliojimą daugiau kaip 10 procentų vienos įmonės akcijų; teikti komercinio pobūdžio paslaugas ar atstovauti ne krašto apsaugos sistemos įmonių, įstaigų ir organizacijų interesams ir vykti į užsienį šiais tikslais; būti profesinės sąjungos nariais; streikuoti; naudoti tarnybos laiką, turtą ir tarnybos teikiamas galimybes ne tarnybos tikslams. Karys, kuris yra personalinės įmonės savininkas, ūkinės bendrijos tikrasis narys ar narys komanditorius ar turi akcinės bendrovės akcijų arba žemės ūkio bendrovės pajų, privalo šią nuosavybę valdyti, naudoti ir disponuoti ja tokiu būdu, kad dėl jos turėjimo ar ryšių su bendrove (įmone), kurioje karys turi nuosavybės, negalėtų atsirasti privačių ir tarnybos interesų konflikto. Profesinės karo tarnybos kariai, einantys pareigas ar atliekantys su prekių, darbų ar paslaugų įsigijimu susijusias funkcijas, kurių sąrašą nustato krašto apsaugos ministras, privalo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoti savo privačius interesus.

9. Priimdamas sprendimus, karys privalo teikti pirmenybę tarnybos interesams ir užtikrinti sprendimų nešališkumą. Profesinės karo tarnybos karys pats ar per kitus asmenis neturi teisės dalyvauti tokiuose komercijos tikslais daromuose veiksmuose, kurie turi ryšį su jo tarnyba ir gali tapti jo privačių bei tarnybos interesų konflikto priežastimi. Karys negali atstovauti krašto apsaugos sistemos institucijai:

1) tvarkydamas reikalus su fiziniais ar juridiniais asmenimis, iš kurių jis ar asmenys, nurodyti šio straipsnio 7 dalyje, gauna bet kurios rūšies pajamų;

2) tvarkydamas reikalus su visų rūšių įmonėmis, kuriose jis ar asmenys, nurodyti šio straipsnio 7 dalyje, turi daugiau kaip 10 procentų įstatinio kapitalo arba akcijų.

10. Karys negali priimti dovanų ar paslaugų, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su jo pareigų ėjimu, išskyrus krašto apsaugos sistemos ar kitų valstybės institucijų oficialiai skirtas premijas ir dovanas, taip pat dovanas ir paslaugas pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su jo pareigomis.

11. Profesinės karo tarnybos kariai, kurie yra medicinos gydytojai ir krašto apsaugos sistemoje eina gydytojo (karo gydytojo) pareigas, turi teisę laisvu nuo tarnybos metu, nepažeisdami karinės tarnybos interesų, dirbti kitose valstybės ir savivaldybės biudžetinėse ir viešosiose gydymo įstaigose ir gauti už tai atlyginimą. Savo darbo kitose įstaigose tvarką ir laiką jie privalo suderinti su savo tiesioginiais vadais.

12. Profesinėje karo tarnyboje negali tarnauti Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie gauna kitų šalių valstybines pensijas už tarnybą tų šalių karinėse ar joms prilygintose struktūrose. Krašto apsaugos ministras turi teisę neatsižvelgdamas į asmens amžių priimti į profesinę karo tarnybą ne ilgiau kaip 5 metams arba įrašyti į kariuomenės aktyviojo rezervo įskaitą Lietuvos Respublikos piliečius, tarnavusius profesinės tarnybos kariais valstybių Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos (NATO) narių karinėse ar joms prilygintose struktūrose ir gaunančius tų šalių karinę pensiją.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1027](#), 99.01.14, *Žin.*, 1999, Nr.11-246 (99.01.27)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, *Žin.*, 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

37 straipsnis. Profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos nutraukimas kario iniciatyva prieš terminą

1. Karys, sudaręs profesinės karo tarnybos sutartį, ar karys savanoris, sudaręs kario savanorio tarnybos sutartį, savo iniciatyva gali nutraukti tarnybą prieš sutartyje įsipareigotą terminą tik krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka ir jo sprendimu dėl pripažintų svarbių priežasčių.

2. Pažeidęs šio straipsnio 1 dalyje nurodytas sąlygas ir savavališkai nutraukęs profesinės karo tarnybos sutartį anksčiau termino karys laikomas savavališkai pasišalinusiu iš tarnybos ir atsako pagal įstatymus. Iš tarnybos jis gali būti atleidžiamas pagal šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 3 punktą.

38 straipsnis. Profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos sutarties nutraukimo pagrindai

1. Profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos sutartis turi būti nutraukiama ir (ar) karys atleidžiamas iš tarnybos krašto apsaugos sistemoje, kai:

- 1) netenka Lietuvos Respublikos pilietybės;
- 2) tyčiniais veiksmais atskleidžia valstybės ar tarnybos paslaptis;
- 3) įsiteisėja teismo nuosprendis, kuriuo karys nuteisiamas už tyčinį nusikaltimą arba kuriuo kariui skiriama bausmė, dėl kurios negalima tęsti tarnybos;
- 4) bandomojo laikotarpio priimant į karo tarnybą rezultatai įvertinti neigiamai;
- 5) karys tyčine neteisėta veika krašto apsaugos sistemai padarė turtinę žalą;
- 6) profesinės karo tarnybos karys pažeidžia šio įstatymo 36 straipsnio reikalavimus arba apribojimus;

7) kariui sukanka šio įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje nustatytas amžius, jei profesinės karo tarnybos laikas nustatyta tvarka nebuvo pratęstas;

8) nuslėptos aplinkybės, prieštaraujančios šio įstatymo draudžiamosioms nuostatoms, ir tų aplinkybių negalima pašalinti;

9) karys negali tarnauti profesinėje karo tarnyboje dėl invalidumo, nustatytos priklausomybės nuo alkoholio, narkotinių, toksinių ar psichotropinių medžiagų.

2. Profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos sutartis gali būti nutraukiama ir (ar) karys atleidžiamas iš tarnybos krašto apsaugos sistemoje Krašto apsaugos ministerijos ar kariuomenės vadovybės iniciatyva arba valia, kai:

- 1) likviduojamas dalinys, tarnyba ar kita krašto apsaugos sistemos institucija;
- 2) sumažinamas karių skaičius, pertvarkomas dalinys, tarnyba ar kita krašto apsaugos sistemos institucija ir (arba) kai nėra laisvų kario laipsnį ir kvalifikaciją atitinkančių pareigų;
- 3) karys nepakluso teisėtam įsakymui, savavališkai pasišalino iš tarnybos ar nevykdė pareigų, į kurias jis paskirtas (perkeltas);
- 4) karys drausmės statuto numatytais atvejais pažeidė tarnybos drausmę ar neatliko savo pareigų;

5) paaiškėja ir nustatoma, kad karys negali atlikti pareigų dėl sveikatos būklės;

6) paaiškėja ir nustatoma, kad karys neturi reikiamos kvalifikacijos, arba šio įstatymo 35 straipsnio nustatyta tvarka karys atestuotas kaip netinkamas tarnybai;

7) nustatyta, kad karys tarnybos metu buvo neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar toksinių medžiagų;

8) tarnybos ar ne tarnybos metu karys padarė kario vardą žeminančių teisės pažeidimų;

9) dėl savo kaltės karys neteko pasitikėjimo atlikti jam pavestas tarnybos pareigas, susijusias su piniginių lėšų ar materialinių vertybių apskaita, saugojimu, priėmimu, išdavimu ar transportavimu;

10) karys neteko pasitikėjimo, ir įstatymų įgaliotos institucijos ar pareigūnai motyvuotai reikalauja atleisti jį iš tarnybos arba motyvuotai nerekomenduoja išduoti (siūlo panaikinti) leidimą kariui naudotis valstybės ir tarnybos paslaptimis esančia informacija, kai jis yra karininkas, o kai jis yra kareivis, seržantas ar puskarininkis, - jeigu reikia tokia informacija naudotis pagal kariui pavestas pareigas ir nėra kitų su tokios informacijos naudojimu nesusijusių pareigų, į kurias karį galima perkelti;

11) karys dėl neatsargumo atskleidžia valstybės ar tarnybos paslaptis;

12) ne žemesnio kaip dalinio vado (karinio viršininko) teikimu kariuomenės vadas nusprendžia ir krašto apsaugos ministras sutinka su motyvais, kad dėl tarnybos interesų karį atleisti būtina;

13) jo sirgimo (laikinojo nedarbingumo) trukmė ilgesnė kaip 122 kalendorinės dienos, jeigu susirgimas nesusijęs su sužeidimu ar suluošinimu atliekant tiesiogines tarnybos pareigas.

3. Kariai, atleidžiami iš profesinės karo tarnybos pagal šio straipsnio 1 dalies 1 punktą, į atsargą neįrašomi ir į dimisiją neperkeliami. Krašto apsaugos ministro sprendimu į atsargą taip pat gali būti neįrašomi ar (ir) į dimisiją neperkeliami kariai, atleidžiami iš profesinės karo tarnybos pagal šio straipsnio 1 dalies 2, 3, 8 ir 9 punktus, taip pat pagal šio straipsnio 1 dalies 6 punktą dėl šio įstatymo 36 straipsnio 12 dalyje nustatyto apribojimo pažeidimo.

4. Teisę nutraukti profesinės karo tarnybos sutartį šiame straipsnyje numatytais pagrindais turi krašto apsaugos ministras arba jo įgalioti kariuomenės vadas bei kiti vadai ar pareigūnai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, *Žin.*, 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

39 straipsnis. Profesinės karo tarnybos sutarties nutraukimo ne dėl kario kaltės sąlygos

1. Krašto apsaugos ministerijos ar kariuomenės vadovybė savo iniciatyva arba valia, jei nėra kario kaltės (šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 1, 2, 5, 6, 12 ir 13 punktai), gali nutraukti profesinės karo tarnybos sutartį karį įspėjusi ne mažiau kaip prieš du mėnesius arba ir neįspėjusi, tačiau išmokėdama kariui 40 straipsnio 3 dalyje nustatytą papildomą kompensaciją.

2. Profesinės karo tarnybos sutarties 38 straipsnio 2 dalies 1, 2, 5, 6 ir 12 punktuose nustatytais atvejais negalima nutraukti ir kario iš karo tarnybos atleisti jo sirgimo (laikinojo nedarbingumo) metu, jeigu sirgimo laikotarpis ne ilgesnis kaip 4 mėnesiai.

3. Šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4, 8 ir 9 punktuose ir 2 dalies 3, 7, 8 ir 13 punktuose numatytais atvejais profesinės karo tarnybos sutartis gali būti nutraukta bei karys atleistas iš karo tarnybos ir jo ligos (laikinojo nedarbingumo) metu.

4. Jeigu profesinės karo tarnybos karys suserga sukakus išleidimo į atsargą amžiui arba jeigu teisę nutraukti su kariu tarnybos sutartį turintis pareigūnas yra priėmęs sprendimą sutartį nutraukti 38 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose bei 2 dalies 4, 5, 6, 9, 10, 11 ir 12 punktuose ir 37 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais, o karys suserga iki numatytos atleidimo iš karo tarnybos dienos, iš pareigų jis gali būti atleistas ir ligos metu. Šiuo atveju jo atleidimo iš karo tarnybos diena nukeliama į kitą dieną po paskutinės ligos dienos, bet ne ilgiau kaip 60 dienų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

40 straipsnis. Išeitinė pašalpa atleidžiant karį iš tarnybos

1. Kai profesinės karo tarnybos sutartis nutraukiama vadovybės iniciatyva arba valia ne dėl kario kaltės (šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 1, 2, 5, 6, 12, 13 punktai), kai profesinės karo tarnybos kariui sukanka šio įstatymo nustatytas išleidimo į atsargą amžius (šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 7 punktas), taip pat kai baigiasi terminuota profesinės karo tarnybos sutartis, o išleidžiamas į atsargą karys neturi teisės į kario valstybinę pensiją, jam išmokama išeitinė pašalpa. Išeitinės pašalpos dydis priklauso nuo kario tarnybos krašto apsaugos sistemoje stažo:

- 1) turinčiam iki 5 metų stažą - 1 mėnesio tarnybinio atlyginimo dydžio;
- 2) turinčiam didesnę kaip 5 metų stažą - 2 mėnesių tarnybinių atlyginimų dydžio;
- 3) turinčiam didesnę kaip 10 metų stažą - 3 mėnesių tarnybinių atlyginimų dydžio;
- 4) turinčiam didesnę kaip 15 metų stažą - 4 mėnesių tarnybinių atlyginimų dydžio.

2. Kai profesinės karo tarnybos sutartis nutraukiama vadovybės iniciatyva arba valia ne dėl kario kaltės (šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 1, 2, 5, 6, 12, 13 punktai), tačiau išleidžiamas į atsargą karys turi teisę į kario valstybinę pensiją, jam išmokama 2 mėnesių tarnybinių atlyginimų dydžio išeitinė pašalpa neatsižvelgiant į tarnybos krašto apsaugos sistemoje stažą.

3. Visiems kariams, su kuriais nutraukiama profesinės karo tarnybos sutartis ne dėl jų kaltės (šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 1, 2, 5, 6, 12, 13 punktai) ir jei jie iš anksto neįspėjami, išmokama 1 mėnesio tarnybinio atlyginimo dydžio, o kariui, auginančiam vaiką ar vaikų iki 14 metų, išmokama 2 mėnesių tarnybinių atlyginimų dydžio papildoma kompensacija.

4. Nustatant šio straipsnio 1-2 dalyse nurodytas išmokas, skaičiuojamas tik tiesioginės tarnybos krašto apsaugos sistemoje laikas (be užskaitų).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

41 straipsnis. Karių laipsnių ir pareigų derinimas

1. Krašto apsaugos ministras, atsižvelgdamas į kariuomenės vado pasiūlymus, nustato struktūrinių vienetų pareigybių (etatų) sąrašus ir kokius karinius laipsnius turintys kariai gali būti paskirti į pareigybių sąrašuose nustatytas atitinkamas pareigas.

2. Kariai skiriami į jų laipsnį atitinkančias pareigas. Atskirais krašto apsaugos ministro nustatytais atvejais ir sąlygomis karininkas gali būti paskirtas eiti vienu laipsniu aukštesnio karininko pareigas. Kai atitinkamo laipsnio laisvų pareigų nėra, karininko raštišku sutikimu krašto apsaugos ministras gali jį iki vienerių metų paskirti į vienu laipsniu žemesnes pareigas.

3. Į pareigybių sąrašuose nustatytas karių pareigas draudžiama priimti civilius, įskaitant ir atsargos karius.

42 straipsnis. Profesinės karo tarnybos kario perkėlimas į kitą tarnybos vietą, kitas pareigas ar laikinąjį rezervą

1. Į kitas pareigas, kitą dalinį ar vietovę arba į karinio personalo laikinąjį rezervą karys gali būti perkeltas krašto apsaugos ministro ar jo įgalioto vado valia. Vykdamt rotaciją, karys perkeliamas į kitas pareigas krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka.

2. Krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka, vykdamt rotaciją, karys, iki bus paskirtas į kitas pareigas, gali būti perkeltas į laikinąjį profesinės karo tarnybos personalo rezervą, tačiau ne ilgiau kaip 2 mėnesiams, arba laikinai paskirtas vykdyti kitas pareigas, tačiau ne ilgiau kaip 6 mėnesiams.

3. Karininkas krašto apsaugos ministro įsakymu gali būti paskirtas atlikti karo tarnybą atašė atstovybėje, tarptautinėje karinėje ar gynybos institucijoje arba šių institucijų įsteigtose struktūrose ne ilgiau kaip 3 metams.

4. Jeigu profesinės karo tarnybos karininkas krašto apsaugos ministro teikimu paskiriamas Šaulių sąjungos vadu, jo pirmuoju pavaduotoju ar pavaduotoju, jis gali atlikti profesinę karo tarnybą šioje sąjungoje iki 3 metų.

5. Krašto apsaugos sistemai nepriklausančios valstybinės valdžios institucijos prašymu, kai reikia atlikti karinės kvalifikacijos reikalingas funkcijas, krašto apsaugos ministras gali leisti profesinės karo tarnybos karininką iki 2 metų ir 6 mėnesių dirbti šioje institucijoje netaikant profesinės karo tarnybos atlikimo tvarkos ir karių aprūpinimo sąlygų. Darbo civilinėje institucijoje laikotarpiui karys perkeliamas į laikinąjį profesinės karo tarnybos personalo rezervą. Jeigu tokios tarnybos metu kariui sukanka šio įstatymo 45 straipsnyje nustatytas amžius, karys išleidžiamas į atsargą.

6. Jeigu kario ilgiau kaip 60 dienų dėl ligos nėra tarnyboje, jis gali būti atleistas iš pareigų, kurias ėjo iki ligos, ir perkeltas į laikinąjį profesinės karo tarnybos personalo rezervą, ligos laikotarpiu nekeičiant apmokėjimo sąlygų.

7. Laikinojo profesinės karo tarnybos personalo rezervo nuostatus tvirtina krašto apsaugos ministras.

8. Kai karys netenka leidimo naudotis valstybės paslaptimi esančia informacija ir atlikti su tokios informacijos naudojimu susijusių pareigų, jis gali būti perkeliamas į kitas su tokios informacijos naudojimu nesusijusias pareigas, jeigu tokios yra.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

43 straipsnis. Profesinės karo tarnybos kario nušalinimas nuo pareigų

Jeigu profesinės karo tarnybos karys pažeidžia ar yra įtariamas pažeidęs tarnybos tvarką ar drausmę, karininko etikos kodekso normas arba jei susidaro tarnybos interesams prieštaraujančių aplinkybių, aukštesnysis vadas (viršininkas) savo įsakymu gali jį nušalinti nuo pareigų. Nušalintas nuo pareigų karys gali būti perkeltas į laikinąjį profesinės karo tarnybos personalo rezervą, iki bus priimtas atitinkamas sprendimas dėl šio kario tolesnės tarnybos. Šiuo atveju perkelti į laikinąjį rezervą galima ne ilgiau kaip 1 mėnesiui, o jeigu pažeidimui ar kitoms tarnybos aplinkybėms iširti reikia ilgesnio laiko, - iki ištyrimo pabaigos ir 2 savaitėms po jo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

44 straipsnis. Kario parengimo išlaidų grąžinimas

1. Jei Lietuvos Respublikos pilietis, baigęs Lietuvos ar užsienio karinę mokymo įstaigą, į kurią jis buvo Krašto apsaugos ministerijos pasiųstas, neatvyksta į profesinę karo tarnybą arba jeigu karys po Lietuvos ar užsienio karinės mokyklos baigimo neišstarnavo karo tarnyboje 6 metų ir be krašto apsaugos ministro pripažintų svarbių priežasčių atsisako tarnauti, iš jo įstatymų nustatyta tvarka išieškomos valstybei krašto apsaugos sistemos išlaidos, tiesiogiai susijusios su jo mokymu, profesiniu parengimu ar kvalifikacijos kėlimu, įskaitant ir mokymosi užsienio mokyklose ir kursuose išlaidas, kurias kaip pagalbą Lietuvos krašto apsaugos sistemai padengė užsienio valstybės.

2. Iš kario, su kuriuo anksčiau termino nutraukiama profesinės karo tarnybos sutartis jo iniciatyva, arba kario, su kuriuo profesinės karo tarnybos sutartis nutraukiama 38 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5, 6 ir 8 punktuose ir 2 dalies 3, 4, 7, 8, 9, 10 ir 11 punktuose numatytais atvejais, įstatymų nustatyta tvarka gali būti išieškotos krašto apsaugos sistemos išlaidos, tiesiogiai susijusios su jo mokymu, profesiniu parengimu ar kvalifikacijos kėlimu, įskaitant ir mokymosi užsienio mokyklose ir kursuose išlaidas, kurias kaip pagalbą krašto apsaugos sistemai padengė užsienio valstybės.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos išlaidos, išskyrus išlaidas, kurios susijusios su karininko parengimu karo mokykloje, gali būti išieškotos ne daugiau kaip už 3 paskutiniųjų metų laikotarpį iš profesinės karo tarnybos kario ir ne daugiau kaip už 1 metų laikotarpį - iš kario savanorio. Išieškomų išlaidų apskaičiavimo taisyklės tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

4. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos išlaidos neišieškomos, jei karys krašto apsaugos ministro sutikimu nutraukia profesinės karo tarnybos sutartį prieš terminą dėl pripažintų svarbių ir nuo kario valios nepriklausančių bei nepašalinamų aplinkybių.

5. Nutraukdamas profesinės karo tarnybos kario ar kario savanorio sutartį prieš terminą, karys privalo atlyginti jam išduotos karinės aprangos likutinę vertę, išskyrus atvejus, kai jis išleidžiamas į atsargą paliekant teisę nešioti uniformą.

45 straipsnis. Profesinės karo tarnybos karių išleidimas į atsargą

1. Kai profesinės karo tarnybos sutartis nutraukiama šio įstatymo 37 ir 38 straipsniuose numatytais pagrindais, išskyrus nurodytus šio straipsnio 2 dalyje, arba kai pasibaigia profesinės karo tarnybos sutarties terminas ir ji toliau nepratęsiamą, karys atleidžiamas iš pareigų, jas perduoda ir ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų atleidžiamas iš profesinės karo tarnybos.

2. Kai profesinės karo tarnybos sutartis nutraukiama dėl invalidumo (šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 9 punktas) ir sveikatos būklės (šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 5 punktas), karys atleidžiamas iš pareigų ir ne vėliau kaip per 28 dienas iš profesinės karo tarnybos išleidžiamas į atsargą.

3. Karys per laikotarpį nuo jo atleidimo iš pareigų iki išleidimo į atsargą perduoda savo pareigas. Už šį laikotarpį jam mokamas kario tarnybinis atlyginimas.

4. Į atsargą profesinės karo tarnybos kariai, išskyrus nurodytus šio straipsnio 5 ir 6 dalyse, išleidžiami sukakę:

- 1) žemesnio negu viršilos (laivūno) laipsnio - 35 metus;
- 2) nuo viršilos (laivūno) iki vyresniojo puskarininkio imtinai - 50 metų;
- 3) leitenantai - 35 metus;
- 4) vyresnieji leitenantai - 40 metų;
- 5) kapitonai (kapitonai leitenantai) - 43 metus;
- 6) majorai (komandorai leitenantai) - 46 metus;
- 7) pulkininkai leitenantai (komandorai) - 50 metų;
- 8) pulkininkai (jūrų kapitonai) - 53 metus;
- 9) generolai (admirolai) - 58 metus.

5. Kariai gydytojai, krašto apsaugos sistemoje einantys gydytojo (karo gydytojo) pareigas, neatsižvelgiant į jų turimą laipsnį, išleidžiami į atsargą sukakę 60 metų.

6. Profesinės karo tarnybos kariai, kurie eina karinių specialistų pareigas pagal krašto apsaugos ministro įsakymu patvirtintą karinių specialybių sąrašą, gali būti išleidžiami į atsargą sukakę 55 metus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

46 straipsnis. Karių, sukausių išleidimo iš profesinės karo tarnybos į atsargą amžių, tarnybos pratęsimas

Kai kuriais atvejais krašto apsaugos ministras, atsižvelgdamas į krašto apsaugos sistemos poreikius, gali pratęsti ne aukštesnio kaip pulkininko laipsnio kario, sukausio šio įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje nustatytą amžių, profesinę karo tarnybą pagal terminuotą profesinės karo tarnybos sutartį ne ilgiau kaip 2 metams (arba 2 kartus po vienerius metus). Šiam terminui pasibaigus pakartotinai ne ilgesniam kaip 2 metų laikotarpiui pratęsti profesinę karo tarnybą pagal tokią sutartį krašto apsaugos ministras gali tik karininkams, turintiems ne aukštesnį kaip majoro laipsnį.

Straipsnio pakeitimai:

47 straipsnis. Dimisija

1. Dimisija yra buvusio tikrosios karo tarnybos ar atsargos kario, kuris dėl amžiaus ar sveikatos visam laikui yra atleistas nuo karo prievolės, statusas.

2. Į dimisiją perkeliami:

1) profesinės karo tarnybos kariai išleidžiant juos į atsargą, jeigu išleidimo į atsargą metu jie jau yra sukakę 60 metų;

2) atsargos karininkai ir generolai (admirolai) - buvę profesinės karo tarnybos kariai - sukakę 60 metų;

3) individualiojo rezervo įskaitoje esantys gydytojai (karo gydytojai), sukakę 60 metų;

4) kiti individualiojo rezervo įskaitoje esantys kariai, sukakę 55 metus;

5) dėl sveikatos būklės tapę netinkami mobilizacijai aktyviojo ar individualiojo rezervo įskaitoje esantys kariai, neatsižvelgiant į amžių.

3. Perkelti į dimisiją atsargos kariai išbraukiami iš aktyviojo ar individualiojo rezervo tarnybos įskaitos ir į tikrąją karo tarnybą mobilizacijos atveju nešaukiami.

***48 straipsnis. Karo tarnybos ginčai ir jų sprendimas**

1. Ginčai dėl priėmimo į karo tarnybą, nušalinimo nuo pareigų, perkėlimo į kitas pareigas, dėl karių laipsnių, drausminių nuobaudų, kario tarnybos sutarties pratęsimo nagrinėjami krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka. Sprendimas gali būti apskūstas pagal pavaldumą aukštesniajam vadui ar pareigūnui iki krašto apsaugos ministro įmėtinai. Teismai šių ginčų nespėndžia.

*2. Jei iš profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos atleistas asmuo laiko savo atleidimą neteisėtu, Kariuomenės drausmės statuto nustatytais sąlygomis ir tvarka jis gali atleidimą apskūsti aukštesniajam vadui ar pareigūnui iki krašto apsaugos ministro įmėtinai. Krašto apsaugos ministro sprendimas gali būti skundžiamas teismui per 1 mėnesį nuo sprendimo gavimo ar pranešimo apie jį dienos. Atleidimo iš profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos pagal šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje numatytus pagrindus bei atleidimo iš profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos pagal 38 straipsnio 2 dalies 10 ir 12 punktuose numatytus pagrindus, kai profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos sutartis turėjo būti nutraukiama, atvejais teismui gali būti paduotas skundas tik dėl teisės aktų nustatytos atleidimo tvarkos pažeidimo.

3. Jeigu teismas nustato, kad asmuo yra atleistas iš profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos be šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 1 - 9, 11 ir 13 punktuose numatyto pagrindo, teismas gali jį grąžinti į profesinę karo tarnybą ar kario savanorio tarnybą. Grąžindamas į profesinę karo tarnybą, teismas gali priteisti išmokėti šiam asmeniui atlyginimą už visą priverstinį nebuvimo tarnyboje laiką. Teismo grąžintas į profesinę karo tarnybą ar kario savanorio tarnybą asmuo skiriamas į pareigas ar į laikinąją profesinės karo tarnybos personalo rezervą karo tarnybą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Jeigu asmuo buvo atleistas iš profesinės karo tarnybos esant šio įstatymo numatytam pagrindui, tačiau teismas nustato, kad buvo pažeista teisės aktų nustatyta atleidimo tvarka, teismas negali grąžinti jo į profesinę karo tarnybą ar pakeisti jo atleidimo iš tarnybos pagrindo, tačiau gali priteisti atleistam iš profesinės karo tarnybos asmeniui iki 3 mėnesių tarnybinių atlyginimų dydžio piniginę kompensaciją nepaisant to, ar šiam asmeniui priklausė ir buvo išmokėta išeitinė pašalpa.

***Pastaba.** Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo **48 straipsnio 2 dalies nuostata**, kad atleidimo iš profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos pagal šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje numatytus pagrindus bei atleidimo iš profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos pagal 38 straipsnio 2 dalies 10 ir 12 punktuose numatytus pagrindus, kai profesinės karo tarnybos ar kario savanorio tarnybos sutartis turėjo būti nutraukiama, atvejais teismui gali būti paduotas skundas tik dėl teisės aktų nustatytos atleidimo tvarkos pažeidimo, **prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.**

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)
2002-07-02, Žin., 2002, Nr. 69-2832 (2002-07-05)

49 straipsnis. Profesinės karo tarnybos karių kvalifikacijos kėlimo užsienyje sąlygos

1. Karių atrankos stažuotei ar mokymuisi užsienyje tvarką nustato krašto apsaugos ministras.
2. Karių, pasiūstų stažuoti ar mokytis užsienyje, tarnybos ir aprūpinimo stažuotės ar mokymosi užsienyje laikotarpiu sąlygas nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.
3. Kariai, pasiūsti stažuoti ar mokytis į užsienį ilgiau kaip 3 mėnesiams, gali būti iš einamų pareigų perkelti į laikinąją profesinės karo tarnybos personalo rezervą.

50 straipsnis. Pažymėjimas apie išleidžiamo į atsargą ar dimisiją kario tarnybą

1. Kiekvienam kariui, kuris išleidžiamas į atsargą ar perkeliamas į dimisiją baigęs privalomąją ar profesinę karo tarnybą arba atleidžiamas iš profesinės karo tarnybos šio įstatymo numatytais atvejais, išduodamas pažymėjimas, liudijantis jo atliktą tarnybą, jos įvertinimą ir statusą tarnybą baigus. Pažymėjimo turinį, formą ir išdavimo tvarką nustato krašto apsaugos ministras.
2. Kario, atlikusio tarnybą be šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytų drausmės ir teisės pažeidimų, pažymėjime įrašoma, kad jis išleidžiamas į atsargą (perkeliamas į dimisiją) atlikęs tarnybą garbingai.
3. Jeigu kario tarnybos byloje yra įrašų apie drausmės pažeidimus, už kuriuos jis buvo baustas 15 ar daugiau dienų arešto per 1 metus ar apskritai baustas tris kartus per 1 metus, arba jeigu karys atleidžiamas šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 6, 8 ir 9 punktuose numatytais atvejais, pažymėjime įrašoma, kad jis išleidžiamas į atsargą (perkeliamas į dimisiją) atlikęs tarnybą (praleidus žodį „garbingai“). Žodis „garbingai“ taip pat gali būti nerašomas, kai karys atleidžiamas šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 12 punkte numatytu atveju.
4. Kario, kuris atleidžiamas iš tarnybos dėl drausmės pažeidimo, pažymėjime įrašomi žodžiai „atleistas dėl drausmės pažeidimo“.
5. Kario, kuris atleidžiamas iš tarnybos dėl šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5 ir 6 punktuose numatytų priežasčių, pažymėjime įrašomi žodžiai „atleistas dėl įstatymo pažeidimo“.
6. Karininkams, puskarininkiams ir kariams savanoriams, kurių pažymėjimuose yra šio straipsnio 4 ir 5 dalyse numatyti įrašai, nesuteikiama teisė iškilmingomis progomis nešioti atsargos kario uniformą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

51 straipsnis. Tarnybos ypatumai karo metu

1. Karo metu kariams taikomas karo padėties įstatymas ir kiti ypatingiems atvejams priimti įstatymai bei kiti teisės aktai.
2. Karo padėties, karo ir mobilizacijos atvejais karo tarnybos trukmė neribojama.

PENKTASIS SKIRSNIS KARIŲ LAIPSNIAI IR JŲ SUTEIKIMO TVARKA

52 straipsnis. Karių laipsniai

1. Krašto apsaugos sistemos karių tarpusavio santykiams reguliuoti, jų tarnybos patirčiai ir kvalifikacijai žymėti nustatomi karių laipsniai. Karių laipsnius gali turėti tik krašto apsaugos sistemos tikrosios tarnybos ir krašto apsaugos sistemos įskaitoje esantys atsargos kariai, taip pat dimisijos kariai.
2. Kariai pagal turimus laipsnius yra:
 - 1) kareiviai, jūreiviai;
 - 2) seržantai;
 - 3) puskarininkiai;
 - 4) jaunesnieji karininkai;
 - 5) vyresnieji karininkai;
 - 6) generolai, admirolai.
3. Nustatomi šie karių laipsniai:
Sausumos ir karinių oro pajėgų karių
Karinių jūrų pajėgų karių

	1) kareivių ir jūreivių	
eilinis		jūreivis
grandinis		grandinis
	2) seržantų ir viršilų	
jaunesnysis seržantas		jaunesnysis seržantas
seržantas		seržantas
vyresnysis seržantas		vyresnysis seržantas
viršila		laivūnas
	3) puskarininkių	
jaunesnysis puskarininkis		jaunesnysis puskarininkis
puskarininkis		puskarininkis
vyresnysis puskarininkis		vyresnysis puskarininkis
	4) jaunesniųjų karininkų	
leitenantas		leitenantas
vyresnysis leitenantas		vyresnysis leitenantas
kapitonas		kapitonas leitenantas
	5) vyresniųjų karininkų	
majoras		komandoras leitenantas
pulkininkas leitenantas		komandoras
pulkininkas		jūrų kapitonas
	6) generolų ir admirolų	
brigados generolas		flotilės admirolas
generolas majoras		kontradmirolas
generolas leitenantas		viceadmirolas

4. Karių laipsniai gali būti suteikiami tik kariuomenės ir kitų krašto apsaugos sistemos profesinės, privalomosios pradinės karo tarnybos ir aktyviojo rezervo kariams ir tik laikantis šio įstatymo nustatytų sąlygų bei tvarkos.

53 straipsnis. Pirmojo laipsnio suteikimas kariui

1. Pirmasis eilinio (jūreivio) laipsnis kariui suteikiamas pradedant tarnybą.

2. Pirmasis suteikiamas karininko laipsnis yra leitenanto laipsnis.

3. Pirmasis karininko laipsnis suteikiamas kariams, baigusiems Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybių karinio mokymo įstaigas ir davusiems karininko priesaiką. Šis laipsnis taip pat suteikiamas asmenims, baigusiems universitetą ar jam prilygintą aukštąjį mokslą ne žemesniu kaip bakalauro ar jam prilygintu laipsniu bei karininkų kursus.

4. Baigusiems karininkų kursus ir stojantiems į profesinę karo tarnybą arba atliekantiems profesinę karo tarnybą ir jos metu baigusiems karininkų kursus gydytojams ir ne žemesnio kaip bakalauro ar jam prilyginto laipsnio teisininkams, taip pat gydytojams vietoj pirmojo leitenanto laipsnio tokia pat tvarka gali būti suteikiamas aukštesnis vyresniojo leitenanto ar kapitono (kapitono leitenanto) laipsnis.

5. Karo kapelionui vietoj pirmojo leitenanto laipsnio gali būti suteiktas aukštesnis kapitono (kapitono leitenanto) laipsnis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

54 straipsnis. Aukštesnių laipsnių suteikimo sąlygos

1. Tikrosios tarnybos kariui aukštesnis laipsnis gali būti suteikiamas vadovaujantis atrankos principais ir atsižvelgiant į krašto apsaugos sistemos struktūrą bei poreikius, taip pat į Seimo patvirtintus generolų ir vyresniųjų karininkų ribinius skaičius ir krašto apsaugos ministro nustatytus etatus. Karių atrankos aukštesniam laipsniui suteikti kriterijus ir tvarką nustato krašto apsaugos ministras.

2. Atrankoje aukštesniam laipsniui gauti taikos metu dalyvauja kariai, ištarnavę profesinėje karo tarnyboje krašto apsaugos sistemoje:

- 1) eiliniu, jūreiviu, grandiniu - ne mažiau kaip 3 mėnesius;
- 2) jaunesnioju seržantu, seržantu - ne mažiau kaip 1 metus;
- 3) vyresnioju seržantu, viršila, laivūnu - ne mažiau kaip 2 metus;
- 4) jaunesnioju puskarininkiu, puskarininkiu - ne mažiau kaip 3 metus;
- 5) leitenantu - ne mažiau kaip 2 metus;
- 6) vyresnioju leitenantu - ne mažiau kaip 3 metus;
- 7) kapitonu, kapitonu leitenantu - ne mažiau kaip 4 metus;
- 8) majoru, komandoru leitenantu - ne mažiau kaip 5 metus;
- 9) pulkininku leitenantu, komandoru - ne mažiau kaip 5 metus.

3. Atsižvelgiant į krašto apsaugos sistemos poreikius, tam tikram labiausiai pasižymėjusių tarnyboje karių skaičiui gali būti leista dalyvauti atrankoje aukštesniam laipsniui gauti ir pirma šio straipsnio 2 dalyje nustatyto laiko, jeigu jie ištarnavę bent pusę šio laiko, o gydytojams ir teisininkams, turintiems vyresniojo leitenanto laipsnį, - bent trečdalį šio laiko. Ne aukštesnį kaip pulkininko leitenanto turinčiam laipsnį karo kapelionui, jį paskyrus kariuomenės generaliniu vikaru (vyriausioju kapelionu), gali būti suteiktas aukštesnis laipsnis netaikant šio straipsnio 2 dalies, taip pat šios dalies sąlygų.

4. Vyresniųjų karininkų ir generolų laipsniai suteikiami tik turintiems aukštąjį ir specialųjį karinį išsimokslinimą bei mokantiems bent vieną iš NATO valstybių kalbų kariams.

5. Pulkininko (jūrų kapitono) ir aukštesni laipsniai gali būti suteikti kariui, ištarnavusiam dalinio, kovinio laivo, junginio ar pajėgų rūšies vadu arba jo pavaduotoju ne mažiau kaip 1 metus. Šis reikalavimas netaikomas karininkams medicinos ir teisės specialistams, turintiems ne žemesnį kaip magistro laipsnį.

6. Brigados generolo (flotilės admirolo) laipsnis suteikiamas pulkininkui (jūrų kapitoniui), jį paskyrus kariuomenės vadu;

7. Generolo majoro (kontradmirolo) laipsnis gali būti suteikiamas kariuomenės vadui, turinčiam brigados generolo (flotilės admirolo) laipsnį ir ištarnavusiam brigados generolu (flotilės admirolu) ne mažiau kaip 1 metus.

8. Kitais atvejais atitinkamai brigados generolo ar flotilės admirolo laipsniai gali būti suteikiami pulkininkams (jūrų kapitonom), atsižvelgiant į Seimo nutarimu patvirtintą generolų skaičių ir laikantis šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytų sąlygų bei šių papildomų sąlygų:

1) lauko (sausumos) pajėgų vadui - kariuomenės vado pavaduotojui, kai jis yra ištarnavęs pulkininku (jūrų kapitonu) ne mažiau kaip 2 metus ir kai sausumos pajėgas sudaro bent dvi brigados, kurių bendras karių skaičius yra ne mažesnis kaip 4000;

2) karinių jūrų pajėgų vadui, kai jis yra ištarnavęs jūrų kapitonu ne mažiau kaip 3 metus ir karinių jūrų pajėgų vadu ne mažiau kaip 1 metus ir kai jo vadovaujamų pajėgų ne mažesnė kaip dviejų kovinių laivų grupė yra parengta dalyvauti jungtinėse struktūrose kartu su NATO šalių pajėgomis;

3) karinių oro pajėgų vadui, kai jis yra ištarnavęs pulkininku ne mažiau kaip 3 metus ir karinių oro pajėgų vadu ne mažiau kaip 1 metus ir kai jo vadovaujamų pajėgų bent viena aviacijos eskadrilė yra parengta dalyvauti jungtinėse struktūrose kartu su NATO šalių pajėgomis;

4) Savanorių pajėgų vadui, kai jis yra ištarnavęs pulkininku (jūrų kapitonu) ne mažiau kaip 3 metus;

5) krašto apsaugos generaliniam inspektoriui, kai jis yra ištarnavęs pulkininku (jūrų kapitonu) ne mažiau kaip 3 metus.

9. Kariuomenės vadui, kai jis yra ištarnavęs generolu majoru (kontradmirolu) bent 1 metus, gali būti suteiktas generolo leitenanto (viceadmirolo) laipsnis, jeigu kariuomenės reguliarias sausumos pajėgas sudaro bent 3 brigados, o reguliarias ir Savanorių pajėgas kartu - bent 24 000 karių.

10. Kariams, išskyrus generolus ir admirolus, aukštesnis karininko laipsnis gali būti suteikiamas, jeigu iki nustatyto išleidimo į atsargą amžiaus pagal suteikiamą laipsnį liko bent 2 metai arba šiam laikotarpiui jo tarnyba pratęsiama šio įstatymo 46 straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

11. Karo metu, atsižvelgdamas į to meto aplinkybes, krašto apsaugos ministras turi teisę nustatyti ginkluotosiose pajėgose kovojantiems kariams kitokias aukštesnių karinių laipsnių suteikimo sąlygas.

12. Aktyviojo rezervo kariams gali būti suteikiami aukštesni laipsniai, kai šie kariai baigia mokymus pagal kariuomenės vado nustatytas programas.

13. Individualiojo rezervo ir dimisijos kariams aukštesni laipsniai nesuteikiami.

14. Lietuvos Respublikos piliečiui, turinčiam kitos valstybės kariuomenės atsargos karininko laipsnį ir priimtam į profesinę karo tarnybą ar įrašomam į kariuomenės aktyviojo rezervo įskaitą, karinis laipsnis suteikiamas atsižvelgiant į krašto apsaugos ministro paskirtos patariamąsios komisijos išvadą ir rekomendacijas (įvertinimą, ar karinė kvalifikacija pagal Lietuvos kariuomenės reikalavimus atitinka krašto apsaugos sistemos poreikius).

15. Lietuvos Respublikos piliečiui, turinčiam vidaus reikalų sistemos institucijų ar Valstybės saugumo departamento pareigūno tarnybinį laipsnį ir priimtam į profesinę karo tarnybą ar įrašomam į kariuomenės aktyviojo rezervo įskaitą, karinis laipsnis suteikiamas pagal kariuomenės reikalavimus, neatsižvelgiant į turimą tarnybinį laipsnį.

16. Išimtiniais atvejais, kai skiriant karininką į vado (viršininko) pareigas to reikia pavaldinių subordinacijai pagal karinį laipsnį užtikrinti, krašto apsaugos ministras turi teisę pirma laiko ir nesilaikydamas šiame bei 55 straipsnyje nustatytų bendrųjų aukštesniojo karinio laipsnio suteikimo sąlygų suteikti skiriamam vadui (viršininkui) laikinąjį vyresniojo karininko karinį laipsnį, vienu laipsniu aukštesnį už jo turimąjį. Krašto apsaugos ministras laikinąjį karinį laipsnį taip pat gali suteikti karininkui, skiriamam į pareigas užsienyje, jei tai būtina pagal skiriamas pareigas.

17. Laikinasis karinis laipsnis galioja, kol karininkas eina pareigas, į kurias skiriant šis laipsnis jam buvo suteiktas. Nuolatinis aukštesnis karinis laipsnis tokiam karininkui suteikiamas laikantis bendrųjų šio ir 55 straipsnio sąlygų, nepaisant, kad buvo suteiktas laikinasis laipsnis. Laikinąjį karinį laipsnį turinčiam karininkui taikomos jo nuolatinį karinį laipsnį atitinkančios tarnybos apmokėjimo ir aprūpinimo sąlygos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

55 straipsnis. Teisė suteikti karių laipsnius

1. Pirmąjį karininko laipsnį profesinės karo tarnybos kariams - Lietuvos karo akademijos ar kitų karininkų rengiančių mokyklų absolventams - krašto apsaugos ministro teikimu suteikia Respublikos Prezidentas dekretu. Pirmąjį karininko laipsnį atsargos kariams suteikia krašto apsaugos ministras įsakymu.

2. Pulkininko (jūrų kapitono), generolų ir admirolų laipsnius suteikia Respublikos Prezidentas.

3. Laikydami pagal patvirtintus etatus nustatytų atskirų laipsnių puskarininkių ir viršilų limitų ir krašto apsaugos ministro nustatytų atrankos bei kvalifikacinių reikalavimų, laipsnius tikrosios karo tarnybos kariams suteikia:

1) iki viršilos imtinai - dalinio vadas, turintis vyresniojo karininko laipsnį;

2) iki vyresniojo puskarininkio imtinai - pagal pavaldumą aukštesnysis vadas, turintis bent pulkininko leitenanto laipsnį;

3) iki vyresniojo puskarininkio imtinai krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų kariams - krašto apsaugos ministro tam įgaliotas pareigūnas.

4. Laikantis pagal patvirtintus etatus nustatytų atskirų laipsnių karininkų limitų ir krašto apsaugos ministro nustatytų atrankos bei kvalifikacinių reikalavimų, aukštesni karininkų laipsniai kariams (išskyrus šio įstatymo 54 straipsnio 12, 14 ir 15 dalyse ir šio straipsnio 5 dalyje numatytus atvejus), krašto apsaugos ministro sudarytai atrankos komisijai rekomendavus ir krašto apsaugos ministrui priėmus sprendimą, suteikiami:

1) jaunesniųjų karininkų, išskyrus pirmąjį karininko laipsnį, - kariuomenės vado įsakymu;

2) vyresniųjų karininkų laipsniai iki pulkininko leitenanto (jūrų kapitono) imtinai - krašto apsaugos ministro įsakymu.

5. Krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų kariams aukštesnius karininkų laipsnius iki pulkininko leitenanto (komandoro) imtinai suteikia krašto apsaugos ministras.

6. Šio įstatymo 54 straipsnio 12, 14 ir 15 dalyse numatytais atvejais karininkų laipsnius iki pulkininko (jūrų kapitono) imtinai suteikia krašto apsaugos ministras kariuomenės vado teikimu, o priimamiems į profesinę karo tarnybą ar įrašomiems į kariuomenės aktyviojo rezervo įskaitą Lietuvos Respublikos piliečiams šio įstatymo 36 straipsnio 12 dalyje numatytais atvejais - patariamąsios komisijos teikimu.

7. Karo kapelionams laipsnius visais atvejais (įskaitant ir nurodytą 53 straipsnio 5 dalyje) suteikia krašto apsaugos ministras, gavęs valstybės pripažintos tradicinės Lietuvoje bažnyčios, paskyrusios karo kapelioną, vadovybės pritarimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1027](#), 99.01.14, Žin., 1999, Nr.11-246 (99.01.27)

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

56 straipsnis. Laipsnio pažeminimas ar atėmimas

1. Už tarnybos drausmės pažeidimus Kariuomenės drausmės statuto nustatyta tvarka kario laipsnis gali būti pažemintas. Laipsnį pažeminti turi teisę pareigūnas, pagal pavaldumą aukštesnis už tą, kuris turi teisę atitinkamą laipsnį suteikti. Kariams, kuriems laipsnius suteikti turi teisę krašto apsaugos ministras, teisę pažeminti laipsnį turi krašto apsaugos ministras, o pulkininkams (jūrų kapitonams) ir generolams (admirolams) - Respublikos Prezidentas.

2. Iki laipsnio pažeminimo kario turėtas laipsnis statutų nustatyta tvarka gali būti grąžintas kariui ne anksčiau kaip po 6 mėnesių, jeigu jo tarnyba vertinama gerai. Į šį terminą neįskaitomas laikas, kai karys neatliko tarnybos dėl atostogų, mokymosi ar ligos. Šio įstatymo 54 straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalingas tarnybos laikas aukštesniajam nei grąžintasis laipsniui suteikti skaičiuojamas nuo laipsnio grąžinimo kariui dienos.

3. Krašto apsaugos ministras (pulkininkams, jūrų kapitonams, generolams ir admirolams - Respublikos Prezidentas) kario laipsnį gali atimti, jei karys atleidžiamas iš profesinės karo tarnybos dėl šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų priežasčių.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

57 straipsnis. Karininkų ir generolų (admirolų) pareigų ėjimo terminai ir rotacija

1. Lauko pajėgų vadas, karinių oro pajėgų, karinių jūrų pajėgų ir Savanorių pajėgų vadai eina pareigas ne ilgiau kaip 5 metus.

2. Kiti vadai, štabų vadovaujantys karininkai, taip pat departamentų, tarnybų ir skyrių vadovai kariai, kiti kariniai pareigūnai eina pareigas paprastai ne ilgiau kaip 3 metus nuo paskyrimo. Šiam terminui pasibaigus, rotacijos būdu jie perkeliami į kitas pareigas, išskyrus atvejus, kai krašto apsaugos ministras pripažįsta, jog dėl kario išskirtinės specialybės, tarnybos būtinumo ar sąlygų toks perkėlimas negalimas ar netikslingas.

3. Vykdamas išskirtinę specialybę turinčių karių rotaciją, paprastai atsižvelgiama į jų turimą specialybę.

4. Rotacijos sąlygas ir tvarką nustato krašto apsaugos ministras.

58 straipsnis. Karių kvalifikacinės kategorijos

1. Ypatingų karinių specialybių, kurias nustato krašto apsaugos ministras, karių kvalifikacijai žymėti gali būti įsteigtos kvalifikacinės kategorijos.

2. Karių kvalifikacines kategorijas įsteigia, jų suteikimo sąlygas ir kvalifikacinius reikalavimus nustato krašto apsaugos ministras.

59 straipsnis. Karių atostogos

1. Privalomosios pradinės karo tarnybos kariui du kartus per tarnybos metus suteikiama po 9 kalendorines dienas atostogų, įskaitant kelionės dienas. Atostogų dienomis kariai maistu neap rūpinami, už šias dienas kariui mokami Vyriausybės nustatyto dydžio dienpinigiai.

2. Profesinės karo tarnybos karys turi teisę į kasmetines 30 kalendorinių dienų mokamas atostogas.

3. Profesinės karo tarnybos kariams kasmetinės atostogos pailginamos atsižvelgiant į tiesiogiai Lietuvos krašto apsaugos sistemoje ištarnautą (be užskaitų) laiką:

- 1) nuo 4 iki 6 metų - 2 kalendorinėmis dienomis;
- 2) nuo 6 iki 10 metų - 4 kalendorinėmis dienomis;
- 3) nuo 10 iki 15 metų - 6 kalendorinėmis dienomis;
- 4) daugiau kaip 15 metų - 8 kalendorinėmis dienomis.

4. Profesinės karo tarnybos kariams, atliekantiems tarnybą, kuri susijusi su padidinta rizika ar neigiamu poveikiu sveikatai, atostogos pailginamos dėl tarnybos pobūdžio. Tokio pobūdžio tarnybų

sąrašą ir atostogų pailginimo trukmę (ne daugiau kaip 10 kalendorinių dienų) pagal atitinkamą tarnybos pobūdį nustato Vyriausybė.

5. Pagal šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalis maksimali bendra atostogų trukmė negali viršyti 40 kalendorinių dienų.

6. Atsižvelgiant į dalinio parengties reikalavimus, tiesioginio vado (viršininko) sprendimu, taip pat kario pageidavimu kario atostogos gali būti suteikiamos dalimis. Profesinės karo tarnybos karys turi teisę nepertraukiamų atostogų gauti bent 15 dienų per metus. Kario ir vadovybės sutikimu kario einamųjų metų atostogų dalis gali būti perkelta į kitus metus.

7. Esant ypatingam tarnybos reikalui, karį gali atšaukti iš atostogų jį išleidęs arba aukštesnysis vadas (viršininkas).

8. Profesinės tarnybos kariams įstatymų nustatytais sąlygomis gali būti suteikiamos šios tikslinės atostogos:

- 1) nėštumo ir gimdymo;
- 2) vaikui prižiūrėti (kariui motinai; kariui tėvui - tais atvejais, kai vaiko motina mirusi ar dėl ilgalaikės sunkios ligos arba invalidumo negali prižiūrėti vaiko);
- 3) mokymosi;
- 4) nemokamos.

9. Atostogos vaikui prižiūrėti kariui suteikiamos ne ilgiau, kaip iki vaikui sueis vieneri metai. Suteikus šias atostogas, karys atleidžiamas iš pareigų ir perkeliamas į laikinąjį profesinės karo tarnybos personalo rezervą. Jeigu suteiktų atostogų terminui pasibaigus karys negrįžta į tarnybą arba nėra jo kvalifikaciją atitinkančių laisvų pareigų, jis išleidžiamas į atsargą. Per laikotarpį, iki vaikui sueis treji metai, išleistam į atsargą kariui mokama valstybės nustatyto dydžio pašalpa iš valstybės biudžeto, jeigu jis ar kiti įstatymo numatyti šeimos nariai bei kiti asmenys tuo laikotarpiu nesinaudoja įstatymų numatytais atostogų vaiko priežiūrai ir pašalpos teisėmis.

10. Mokymosi atostogos gali būti suteikiamos, kai karys su kariuomenės vado ar krašto apsaugos ministro sutikimu mokosi neatsitraukęs nuo tarnybos.

11. Nemokamas atostogas junginio ar kariuomenės rūšies vadas gali suteikti profesinės karo tarnybos kariui iki 15 kalendorinių dienų tik dėl ypatingų asmeninių ar šeiminių aplinkybių.

12. Atostogų laikas įskaitomas į kario tarnybos laiką.

13. Paskelbus karo ar nepaprastąją padėtį arba mobilizaciją, atostogaujantys kariai privalo nedelsdami grįžti į savo dalinius.

14. Šeimos narių, jų globėjų ar pirmos eilės giminių mirties atveju, taip pat gimus vaikui, privalomosios pradinės karo tarnybos kariui suteikiamos 7 kalendorinių dienų atostogos. Šių atostogų metu kariui mokami dienpinigiai.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS KARIŲ APRŪPINIMAS

60 straipsnis. Karių tarnybiniai atlyginimai, priedai ir išmokos

1. Privalomosios pradinės karo tarnybos kariams kiekvieną mėnesį mokama Vyriausybės nustatyto dydžio išmoka buitiniams išlaidoms. Du kartus per metus (Kalėdų ir Velykų švenčių proga) jiems išmokamos Vyriausybės nustatyto dydžio šventinės premijos.

2. Profesinės karo tarnybos kariams tarnybos apmokėjimo tvarką nustato šis įstatymas. Civilių valstybės tarnautojų darbo apmokėjimo sąlygos jiems netaikomos.

3. Profesinės karo tarnybos kario tarnybinio atlyginimo dydis priklauso nuo kario laipsnio ir pagal šį laipsnį ištarnautų metų. Krašto apsaugos sistemos operatyvinėse tarnybose tarnaujančių profesinės karo tarnybos karių tarnybinio atlyginimo dydis priklauso nuo pareigų, karinio laipsnio ir tiesioginės tarnybos krašto apsaugos sistemoje bei Lietuvos Respublikos operatyvinėse tarnybose ištarnauto laiko.

4. Tam tikroms profesinės karo tarnybos karių pareigoms, susijusioms su didesne vadų (ne žemesne kaip bataliono vado) atsakomybe ar ypatinga pareigų specifika, nustatomi pareiginiai tarnybinio atlyginimo priedai. Priedai mokami, kol karys eina šias pareigas.

5. Profesinės karo tarnybos karių tarnybinių atlyginimų dydžius, taip pat pareigų, kurias einant mokamas pareiginis priedas, sąrašą ir šias pareigas atitinkančių priedų dydžius nustato Vyriausybė.

Vyriausybė taip pat gali nustatyti priedus kariams, kurie turi ypatingų karinių specialybių kvalifikacines kategorijas.

6. Profesinės karo tarnybos kariams du kartus per metus (Kalėdų ir Velykų proga) išmokamos iki vieno mėnesinio tarnybinio atlyginimo (be pareiginio priedo) dydžio šventinės premijos. Šventinių premijų dydį proporcingai gaunamam atlyginimo dydžiui ir premijavimo tvarką nustato krašto apsaugos ministras.

7. Kariams savanoriams ir aktyviojo rezervo prievolinkams, pašauktiems į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių, iš Krašto apsaugos ministerijos biudžete šiems tikslams skirtų asignavimų už pratybų dienas mokamas rezervo kario atlyginimas. Rezervo karių atlyginimo dydžius nustato Vyriausybė.

8. Krašto apsaugos ministras už ypatingą pasižymėjimą tarnyboje gali apdovanoti karius piniginėmis premijomis ar vardinėmis dovanomis.

9. Išmokos, šventinės ir kitos premijos, numatytos šio straipsnio 1, 6 ir 8 dalyse, mokamos ar dovanos perkamos iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų asignavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr. 64-2069 (99.07.23)

61 straipsnis. Karių tarnybos užsienyje ar tarptautinių operacijų metu sąlygos

1. Karių tarnybos tarptautinių operacijų kariniuose vienetuose sąlygas ir tvarką, kai jie rengiami tarptautinėms operacijoms, taip pat tarptautinių operacijų metu nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

2. Karių tarnybos kitose tarptautinėse karinėse struktūrose sąlygas nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

62 straipsnis. Karių uniformos ir skiriamieji ženklai

1. Karių uniformų ir skiriamųjų ženklų etalonus tvirtina Vyriausybė krašto apsaugos ministro teikimu. Tikrosios karo tarnybos karių uniformos dėvėjimo tvarką nustato krašto apsaugos ministras kariuomenės vado teikimu.

2. Krašto apsaugos ministras, išleisdamas karį į atsargą, gali jam suteikti teisę iškilmingomis progomis dėvėti kario uniformą su nustatytais atsargos kario skiriamaisiais ženklais.

3. Kai karys savanoris išleidžiamas į atsargą, už garbingai atliktą tarnybą jam gali būti suteikta teisė iškilmingomis progomis dėvėti uniformą su atsargos kario savanorio skiriamaisiais ženklais.

4. Atsargos kariai, kurie iki perkėlimo į dimisiją turėjo teisę iškilmingomis progomis dėvėti uniformą, tomis pat progomis gali ją dėvėti ir būdami dimisijoje, tačiau tik su krašto apsaugos ministro nustatytais dimisijos kario skiriamaisiais ženklais.

5. Atsargos ir dimisijos karių uniformos dėvėjimo tvarką nustato kariuomenės vadas. Drausmės statuto nustatytais atvejais atsargos ar dimisijos kario teisė dėvėti uniformą už drausmės pažeidimą gali būti atimta.

6. Karininkai ir puskarininkiai už savo lėšas gali įsigyti iškilmingoms progoms skirtas uniformas. Šių uniformų pavyzdžius tvirtina krašto apsaugos ministras.

7. Asmenys, neteisėtai (neturėdami tam teisės) dėvintys karinę uniformą, atsako pagal įstatymus.

8. Karinius ir kitus krašto apsaugos sistemos ženklus bei atributiką gaminti ne pagal Krašto apsaugos ministerijos ar kariuomenės užsakymus draudžiama. Krašto apsaugos ministerijai priklauso išimtinė šių ženklų ir atributikos realizavimo teisė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr. 64-2069 (99.07.23)

63 straipsnis. Karių aprūpinimas apranga, maistu ir tarnybine gyvenamąja patalpa

1. Karių aprūpinimo apranga sąlygas ir normas nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

2. Privalomosios pradinės karo tarnybos kariai aprūpinami bendra gyvenamąja patalpa kareivinėse.

3. Kariai savanoriai ir aktyviojo rezervo prievolinkai, pašaukti į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių, aprūpinami bendra tarnybine gyvenamąja patalpa.

4. Profesinės karo tarnybos kariai, kurie patys, jų sutuoktinis, vaikai ir įvaikiai toje tarnybos vietovėje neturi nuosavybės teise techninius ir sanitarinius reikalavimus atitinkančio buto, namo ar jo dalies ir pastaruosius 5 metus nėra jo perleidę (išskyrus perleidimą dėl santuokos nutraukimo), iš Krašto apsaugos ministerijos atitinkamoje vietovėje turimo tarnybinių butų fondo aprūpinami pagal tos gyvenamosios vietovės sąlygas įrengtais techninius ir sanitarinius reikalavimus atitinkančiais ir suremontuotais tarnybiniais butais (viengungiai arba kariai, kurių šeimos negali persikelti į kario tarnybos vietą - atskira tarnybine gyvenamąja patalpa). Profesinės karo tarnybos kariai - eiliniai ir grandiniai aprūpinami gyvenamąja patalpa kareivinėse. Už suteiktą tarnybinį butą (gyvenamąsias patalpas) kariai gyvenamosios patalpos nuomos sutarties taisyklėmis reglamentuoto nuomos mokesčio nemoka, išskyrus mokestį už plotą, viršijantį Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas nemokamai kariui suteikiamų tarnybinių butų ploto normas. Kariai patys moka už energijos, ryšių ir visus komunalinius patarnavimus pagal toje vietovėje galiojančius tarifus.

5. Dalis krašto apsaugos sistemos tarnybinių butų gali būti skirti apgyvendinti kariams, einantiems Vyriausybės nustatytas tam tikras vadų (karinių viršininkų) pareigas. Tokiu butu karys turi teisę naudotis tol, kol eina atitinkamas pareigas. Perkėlus karį į kitas pareigas ar išleidus į atsargą, butą jis privalo palaisvinti ne vėliau kaip per 30 dienų.

6. Karys, perkeliamas tarnauti į kitą vietovę, ne vėliau kaip per 30 dienų palaisvina ankstesnėje tarnybos vietovėje turėtą tarnybinį butą (tarnybines gyvenamąsias patalpas). Tarnybinis butas naujojoje vietovėje kariui suteikiamas šio straipsnio nustatytais sąlygomis.

7. Karys gali naudotis tarnybiniu butu (tarnybines gyvenamąsias patalpas) tol, kol jis tarnauja profesinėje karo tarnyboje. Atleistas iš krašto apsaugos tarnybos (išleistas į atsargą) karys privalo tarnybinį butą (tarnybines gyvenamąsias patalpas) palaisvinti ne vėliau kaip per 30 dienų. Vyriausybės nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka šioje dalyje, taip pat šio straipsnio 5 dalyje nustatytą terminą krašto apsaugos ministras gali pratęsti.

8. Jeigu karys nevykdo šio straipsnio 5 ir 7 dalyse nustatytų reikalavimų, jis baudžiamas pagal įstatymus ir ne ginčo tvarka iškeldinamas iš tarnybinio buto (tarnybinės gyvenamosios patalpos) kartu su tame bute gyvenančiais asmenimis.

9. Profesinės karo tarnybos kariams, kurie neaprūpinti tarnybiniu butu (viengungiai - atskira tarnybines gyvenamąsias patalpas), gyvenamosios patalpos išlaikymo išlaidoms kompensuoti iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų lėšų mokami Vyriausybės nustatyto dydžio butpinigiai. Į kitą vietovę tarnauti perkeliamiems šeimoms turintiems kariams, kurie tarnybos vietoje aprūpinami tik viengungiams skirta atskira tarnybines gyvenamąsias patalpas, kai jų šeimos gyvena ne tarnybiniame bute kitoje vietovėje ir negali persikelti į kario tarnybos vietą, mokama Vyriausybės nustatyto dydžio butpinigių dalis.

10. Profesinės karo tarnybos karininkai ir puskarininkiai, su kuriais sudaryta neterminuota tarnybos sutartis ir kuriems iki šio įstatymo 45 straipsnyje nustatyto išleidimo į atsargą termino liko bent 10 metų, taip pat kiti profesinės karo tarnybos kariai, kurie be pertraukos ištarnavo krašto apsaugos sistemoje bent 5 metus, o jų profesinės karo tarnybos sutartis yra pratęsta, ir kuriems iki šio įstatymo 45 straipsnyje nustatyto išleidimo į atsargą termino (atsižvelgiant į galimą karinio laipsnio kėlimą) liko bent 10 metų, gali pasinaudoti Vyriausybės garantija ir jos nustatytais lengvatomis gauti kreditą gyvenamajam būstui statyti ar pirkti.

11. Privalomosios pradinės karo tarnybos kariai aprūpinami maistu pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas fiziologines mitybos normas. Tais atvejais, kai privalomosios pradinės karo tarnybos kariai dalinio vado sprendimu atleidžiami nuo tarnybos su teise išvykti iš dalinio daugiau negu vienai parai, už laisvas nuo tarnybos dienas jiems mokama profesinės karo tarnybos kariams nustatyto dydžio maitinimosi išlaidų pinigine kompensacija.

12. Profesinės karo tarnybos kariai, išskyrus karius, išsiųstus į mokymo įstaigas ar tarnybos vietą užsienyje, kur jie visiškai išlaikomi, taip pat gynybos atašė biuruose, štabuose ar kitose institucijose užsienyje ir ne krašto apsaugos sistemos institucijose Lietuvoje tarnaujančius karius, aprūpinami maistu pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas fiziologines mitybos normas arba jiems mokama Vyriausybės nustatyto dydžio maitinimosi išlaidų pinigine kompensacija.

13. Kariai savanoriai ir aktyviojo rezervo prievolinkai pratybų, mokymų ar tarnybos užduočių vykdymo laikotarpiu aprūpinami maistu pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas

fiziologines mitybos normas arba jiems išmokama Vyriausybės nustatyto dydžio maitinimosi išlaidų piniginė kompensacija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

64 straipsnis. Karių pašto siuntos, kelionių ir persikėlimo išlaidos

1. Privalomąją karo tarnybą atliekančių karių pašto siuntos apmokamos iš Krašto apsaugos ministerijai šiems tikslams skirtų valstybės biudžeto lėšų.

2. Perkeliams į kitą vietovę profesinės karo tarnybos kariams apmokamos persikėlimo išlaidos pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas normas.

3. Profesinės karo tarnybos kariams, kurie, vykdydami vado (karinio viršininko) pavestą tarnybos pareigą, važiuoja į kitą vietovę bet kokios rūšies keleiviniu transportu (išskyrus taksi) Lietuvos teritorijoje, kelionės išlaidos atlyginamos krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka.

4. Kai profesinės karo tarnybos kariai tarnybos vietovėje neturi gyvenamojo būsto ir nėra galimybės ar netikslinga juos į tarnybos vietą ir iš jos vežioti tarnybiniu transportu, krašto apsaugos ministras savo įsakymu gali leisti jiems atlyginti važinėjimo iš gyvenamosios vietos į tarnybą ir atgal keleiviniu transportu (išskyrus taksi) išlaidas. Jeigu tokiais atvejais karys važinėja nuosavu transportu, kelionės išlaidas krašto apsaugos ministras savo įsakymu gali leisti jiems kompensuoti pagal keleivinio transporto tarifus. Krašto apsaugos ministras savo įsakymu gali leisti tomis pačiomis sąlygomis atlyginti važiavimo vieną kartą per savaitę į šeimos gyvenamąją vietovę ir atgal išlaidas kariams, kurie tarnybos vietoje yra aprūpinti tik viengungiams skirta atskira tarnybine gyvenamąja patalpa, kai jų šeimos gyvena ne tarnybiniame bute kitoje vietovėje. Šios išlaidos gali būti atlyginamos laikinai, iki kariui tarnybos vietovėje bus suteiktas tarnybinis butas. Kol kariui atlyginamos kelionės išlaidos, 63 straipsnio 9 dalyje nustatyti butpinigiai jam nemokami.

5. Profesinės karo tarnybos karį atšaukus iš atostogų, apmokamos jo kelionės iš atostogų vietos Lietuvos teritorijoje į tarnybos vietą išlaidos ir išlaidos atgal į atostogų vietą.

6. Privalomosios pradinės tarnybos kariams iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų lėšų apmokamos kelionės visų rūšių keleiviniu transportu (išskyrus taksi) išlaidos:

- 1) vykti namo atostogų ir grįžti iš jų;
- 2) vykti į sveikatos priežiūros ar rehabilitacijos įstaigą ir grįžti iš jos;
- 3) vadams leidus, vykti lankyti sunkiai sergančių šeimos narių;
- 4) vadams leidus, vykti į šeimos narių, globėjų ir pirmos eilės giminių laidotuves;
- 5) grįžti namo išleistiesiems į atsargą.

7. Kariams savanoriams ir aktyviojo rezervo prievolinkams, pašauktiems į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių, iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų lėšų Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka atlyginamos kelionės išlaidos vyksti į tarnybą ir grįžti iš jos, taip pat kelionės išlaidos vykdyti tarnybines pareigas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

65 straipsnis. Karių sveikatos priežiūra

1. Pradinės privalomosios ir profesinės karo tarnybos karių sveikatos priežiūra ir sveikatinimo veikla finansuojama iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto lėšų.

2. Karių savanorių ir aktyviojo rezervo karių sveikatos priežiūra jų tarnybos, pratybų ir mokymų metu finansuojama iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto lėšų.

3. Krašto apsaugos ministerija organizuoja šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų karių sveikatinimo veiklą ir atlieka jų asmens sveikatos priežiūrą per krašto apsaugos sistemos sveikatos priežiūros institucijas bei naudodamasi valstybės ir savivaldybių asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų teikiamomis paslaugomis ir patarnavimais, už kuriuos atsiskaitoma Vyriausybės nustatyta tvarka.

4. Iš valstybės biudžeto Krašto apsaugos ministerijai skirtų lėšų apmokamos karių rehabilitacijos po sužeidimo ar ligos būtinosios išlaidos.

5. Privalomosios ir profesinės karo tarnybos karių sveikatos priežiūros sąlygas ir tvarką nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.

6. Karių skundus dėl nesuteiktų ar netinkamai suteiktų sveikatos priežiūros paslaugų nagrinėja Sveikatos apsaugos ministerijos ir Krašto apsaugos ministerijos įgalioti pareigūnai ar institucijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr. 64-2069 (99.07.23)

66 straipsnis. Karių draudimas

1. Karių gyvybė ir sveikata privalomai draudžiama nuo nelaimingų atsitikimų tarnyboje valstybės biudžeto lėšomis:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos karių - nuo kario statuso įgijimo dienos iki išleidimo į atsargą dienos;

2) profesinės karo tarnybos karių - nuo jų priėmimo į profesinę karo tarnybą dienos iki išleidimo į atsargą dienos;

3) karių savanorių ir aktyviojo rezervo karių - nuo pašaukimo į tarnybą (mokymus, pratybas ar vykdyti tarnybos užduočių) dienos iki grįžimo į nuolatinę gyvenamąją vietą dienos.

2. Jeigu nelaimingas atsitikimas įvyksta kariui darant tyčinį nusikaltimą, dėl tyčios ar didelio aplaidumo nevykdant teisėto įsakymo, taip pat jei kario žuvimo ar sveikatos sutrikimo priežastis buvo kario apsvaigimas nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar toksinių medžiagų, jei karys nusižudė, kėsinosi nusižudyti ar tyčia save sužalojo, ar kario žuvimo ar sveikatos sutrikimo priežastis buvo transporto priemonės vairavimas neturint teisės ją vairuoti arba perdavus ją vairuoti asmeniui, apsvaigusiam nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar toksinių medžiagų arba neturinčiam teisės ją vairuoti, draudimo išmokos nemokamos. Draudimo išmokos nemokamos ir kitais atvejais, kai Vyriausybės nustatyta tvarka įvykis pripažįstamas nedraudiminiu.

3. Draudiminių įvykių karo tarnyboje pripažinimo sąlygas ir tvarką, pagal sveikatos sutrikimo laipsnį draudimo išmokų dydį, taip pat mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

4. Privalomosios pradinės karo tarnybos karys apdraudžiamas suma, lygia Vyriausybės patvirtintai minimaliai mėnesinei algai draudiminio įvykio mėnesį, padaugintai iš 12.

5. Karys savanoris ar aktyviojo rezervo karys apdraudžiamas suma, lygia mėnesiniam rezervo kario tarnybiniam atlyginimui, mokamam draudiminio įvykio mėnesį, padaugintam iš 12, bet ne didesne suma kaip 36 Vyriausybės nustatytos minimalios mėnesinės algos.

6. Profesinės karo tarnybos karys apdraudžiamas suma, lygia mėnesiniam šio kario tarnybiniam atlyginimui, mokamam draudiminio įvykio mėnesį, padaugintam iš 12, bet ne didesne suma kaip 48 Vyriausybės nustatytos minimalios mėnesinės algos.

7. Karo metu karių draudimo pagal šį straipsnį sąlygos negalioja.

67 straipsnis. Kompensacijos kario žūties ar sveikatos sutrikimo atveju

1. Tiesioginio tarnybos pareigų vykdymo metu dėl priežasčių, susijusių su tiesioginių pareigų vykdymu, sužeistam ar suluošintam ir tapusiam invalidu arba ir netapusiam invalidu kariui, kuriam dėl sveikatos sutrikimo liko liekamųjų reiškinių ir sumažėjo tinkamumo tarnybai laipsnis, neatsižvelgiant į draudimo išmokas, išmokama šio straipsnio 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 dalyse nustatyto dydžio, laikantis 12 dalyje nurodytų apribojimų, vienkartinė kompensacija, o kariui žuvus išmokama šio straipsnio 10 dalyje nustatyto dydžio, laikantis 12 dalyje nustatytų apribojimų, vienkartinė kompensacija. Šios kompensacijos mokamos iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto lėšų.

2. Kompensacijos nemokamos, jeigu dėl sveikatos sutrikimo nesumažėjo kario tinkamumo tarnybai laipsnis. Kompensacijos taip pat nemokamos, jeigu karys žūva ar jo sveikata sutrinka darant tyčinį nusikaltimą, dėl tyčios ar didelio aplaidumo nevykdant teisėto įsakymo, taip pat jei kario žuvimo ar sveikatos sutrikimo priežastis buvo apsvaigimas nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar toksinių medžiagų, jei karys nusižudė, kėsinosi nusižudyti ar tyčia save sužalojo arba kario žuvimo ar sveikatos sutrikimo priežastis buvo transporto priemonės vairavimas neturint teisės ją vairuoti arba perdavus ją vairuoti asmeniui, apsvaigusiam nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar toksinių medžiagų arba neturinčiam teisės ją vairuoti. Jeigu tarnybos metu karys žūva ar jo sveikata sužalojama dėl kario didelio neatsargumo ir jis tampa invalidu, tačiau žuvimo ar sveikatos sužalojimo priežastis nesusijusi su

tiesioginės pareigos vykdymu, jam išmokama dalis šiame straipsnyje nustatytos kompensacijos, kurios dydį kiekvienu atveju nustato Vyriausybė.

3. Kario žūties ar sveikatos sutrikimo priežastinį ryšį su tiesioginių pareigų vykdymu nustato krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka sudaryta tarnybinio tyrimo komisija. Kario sveikatos sutrikimo (jo suluošinimo) sunkumo laipsnį teisės aktų nustatyta tvarka nustato Krašto apsaugos ministerijos Medicininės ekspertizės komisija. Šių komisijų sprendimai gali būti apskūsti teismui per 10 dienų nuo išvadų įteikimo kariui, jo šeimos nariams ar jų prašymu kitam kario interesams atstovaujančiam asmeniui.

4. Dėl sužeidimo ar suluošinimo tapusiam I grupės invalidu kariui mokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 250 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų;

2) profesinės karo tarnybos kariui - 60 mėnesinių tarnybinių atlyginimų;

3) kariui savanoriui ar rezervo kariui - 60 mėnesinių rezervo kario atlyginimų.

5. Dėl sužeidimo ar suluošinimo tapusiam II grupės invalidu kariui mokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 200 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų;

2) profesinės karo tarnybos kariui - 48 mėnesinių tarnybinių atlyginimų;

3) kariui savanoriui ar rezervo kariui - 48 mėnesinių rezervo kario atlyginimų.

6. Dėl sužeidimo ar suluošinimo tapusiam III grupės invalidu kariui mokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 150 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų;

2) profesinės karo tarnybos kariui - 36 mėnesinių tarnybinių atlyginimų;

3) kariui savanoriui ar rezervo kariui - 36 mėnesinių rezervo kario atlyginimų.

7. Jeigu sunkiai sužeistas ar suluošintas karys po gydymo netapo invalidu, tačiau liko liekamųjų reiškinių ir pasikeitė jo tinkamumo karo tarnybai laipsnis, kuris nustatomas praėjus 12 mėnesių nuo išgydymo po sužeidimo, ir dėl šio laipsnio pasikeitimo karys turėtų būti perkeltas į žemesnes arba mažiau apmokamas pareigas, jam mokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 100 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų;

2) profesinės karo tarnybos kariui - 24 mėnesinių tarnybinių atlyginimų;

3) kariui savanoriui ar rezervo kariui - 24 mėnesinių rezervo kario atlyginimų.

8. Jeigu apysunkiai sužeistas ar suluošintas karys po gydymo netapo invalidu, tačiau liko liekamųjų reiškinių ir pasikeitė jo tinkamumo karo tarnybai laipsnis, kuris nustatomas praėjus 6 mėnesiams nuo išgydymo po sužeidimo, ir dėl šio laipsnio pasikeitimo karys turėtų būti perkeltas į žemesnes arba mažiau apmokamas pareigas, jam mokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 75 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų;

2) profesinės karo tarnybos kariui - 18 mėnesinių tarnybinių atlyginimų;

3) kariui savanoriui ar rezervo kariui - 18 mėnesinių rezervo kario atlyginimų.

9. Jeigu lengvai sužeistas ar suluošintas karys po gydymo netapo invalidu, tačiau liko liekamųjų reiškinių ir pasikeitė jo tinkamumo karo tarnybai laipsnis, kuris nustatomas praėjus 3 mėnesiams nuo išgydymo po sužeidimo, ir dėl šio laipsnio pasikeitimo jis turėtų būti perkeltas į žemesnes arba mažiau apmokamas pareigas, kariui mokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 50 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų;

2) profesinės karo tarnybos kariui - 12 mėnesinių tarnybinių atlyginimų;

3) kariui savanoriui ar rezervo kariui - 12 mėnesinių rezervo kario atlyginimų.

10. Vienkartinį kompensacijų dydžiai kariui žuvus:

1) privalomosios pradinės karo tarnybos kariui - 500 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų, bet ne mažiau kaip po 100 minimalių algų kiekvienam kario išlaikytiniui;

2) profesinės tarnybos kariui - 120 mėnesinių tarnybinių atlyginimų, bet ne mažiau kaip po 100 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų kiekvienam kario išlaikytiniui;

3) savanorio ar rezervo tarnybos kariui - 120 mėnesinių rezervo kario atlyginimų, bet ne mažiau kaip po 100 Vyriausybės nustatytų minimalių mėnesinių algų kiekvienam kario išlaikytiniui.

11. Pagal šio straipsnio 10 dalį kompensacija lygiomis dalimis išmokama žuvusiojo sutuoktiniui, tėvui (motinai) bei išlaikytiniams. Išlaikytiniai yra nedarbingi asmenys, kurie buvo žuvusiojo išlaikomi arba jo mirties dieną turėjo teisę gauti iš jo išlaikymą; taip pat žuvusiojo vaikai, gimę po jo mirties; nepilnamečiai vaikai, iki jiems sukaks 16 metų, o besimokantieji nustatyta tvarka įregistruotų mokymo įstaigų dieniniuose skyriuose - iki jiems sukaks 24 metai, taip pat invalidai.

12. Kai profesinės karo tarnybos kariui, kariui savanoriui ar aktyviojo rezervo kariui pagal šio straipsnio 5, 6, 7, 8, 9 ir 10 dalių sąlygas nustatyta kompensacijos suma viršija ribinį dydį, mokama ribinio dydžio kompensacija. Ribinis kompensacijos dydis nustatomas privalomosios pradinės karo tarnybos kariui atitinkamu atveju priklausančios kompensacijos sumą padauginus iš 2.

13. Šiame straipsnyje nustatytos kompensacijų išmokėjimo sąlygos karo metu negalioja.

68 straipsnis. Socialinės ir kitos su karo tarnyba susijusios garantijos

1. Iš Krašto apsaugos ministerijai skiriamų biudžeto asignavimų kariams taikomos šio ir kitų įstatymų nustatytos su karo tarnyba susijusios socialinės ir kitokios garantijos bei jų suteikimo tvarka. Šiuo atveju netaikomi įstatymai, nustatantys socialines garantijas valstybės tarnautojams (valdininkams) ir kitiems civiliams darbuotojams. Garantijos kariui taikomos pagal kitus įstatymus, jeigu šis įstatymas nenustato kitaip.

2. Profesinės karo tarnybos kariams mokama ligos pašalpa:

1) 100 procentų kario tarnybinio atlyginimo su pareiginiu priedu dydžio pašalpa kario ligos (sveikatos sutrikimo) atveju, kai laikinas nedarbingumas trunka ne ilgiau kaip 14 kalendorinių dienų, o 100 procentų kario tarnybinio atlyginimo be pareiginio priedo dydžio pašalpa, kai laikinas nedarbingumas trunka ilgiau kaip 14 kalendorinių dienų;

2) 80 procentų kario tarnybinio atlyginimo dydžio pašalpa:

a) kai karys slaugo sergantį šeimos narį - ne ilgiau kaip 7 kalendorines dienas;

b) kai slaugo sergantį iki 7 metų vaiką - ne ilgiau kaip 14 kalendorinių dienų;

c) kai stacionare slaugo sergantį vaiką iki 7 metų, taip pat vaiką iki 14 metų, sergantį onkohematologine liga, po sudėtingos operacijos, traumos ar nudegimo - visą slaugymo laiką, bet ne ilgiau kaip 122 kalendorines dienas.

3. Tapusiam laikinai nedarbingu pašauktam į pratybas, mokymus arba kitų tarnybos užduočių vykdymo metu nedarbingumui ir neturinčiam kitų draudiminių pajamų kariui savanoriui ar aktyviojo rezervo kariui nedarbingumo laikotarpiu, tačiau ne ilgiau kaip 4 mėnesius, iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų lėšų mokama 100 procentų mėnesinio rezervo kario atlyginimo dydžio nedarbingumo pašalpa.

4. Tikrosios karo tarnybos metu su tarnyba susijusiomis aplinkybėmis žuvę kariai laidojami valstybės lėšomis. Valstybės finansuojamų laidojimo išlaidų aprašą nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Tikrosios tarnybos metu kariui žuvus kitomis aplinkybėmis arba jam mirus dėl ligos, karį laidojantiems jo šeimos nariams ar artimiesiems skiriama pusės Vyriausybės nustatyto laidojimo išlaidų dydžio parama laidojimo išlaidoms iš dalies padengti.

5. Tikrosios karo tarnybos metu dėl susijusių su tarnyba priežasčių žuvusiam arba tikrosios karo tarnybos metu dėl ligos mirusiam kariui, jeigu jo šeima (artimieji) sutinka, Krašto apsaugos ministerijos lėšomis pastatomas krašto apsaugos ministro patvirtinto pavyzdžio antkapinis paminklas. Jeigu kario artimieji palaidoja žuvusį ar mirusį karį šeimos kape ir stato kitoki nei kario paminklą, Krašto apsaugos ministerija apmoka paminklo išlaidų dalį, neviršijančią kario antkapinio paminklo vertės.

6. Šio įstatymo 59 straipsnyje numatytų nėštumo ir gimdymo bei vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu mokamos pašalpos dydį ir įmokų draudimo pensijai gauti sąlygas nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

69 straipsnis. Privalomąją karo tarnybą atlikusių karių skatinimas

1. Asmenys, garbingai atlikę privalomąją karo tarnybą ir atitinkantys priėmimo reikalavimus, turi pirmumo teisę būti priimti į krašto apsaugos ir policijos pareigūnų mokymo įstaigas, taip pat į tarnybą policijoje, Valstybės saugumo departamente, pašto įstaigose ir geležinkelyje. Jeigu kitos priėmimo sąlygos lygios, jie turi pirmenybę būti priimti į valstybines mokymo įstaigas.

2. Karys, garbingai atlikęs privalomąją tarnybą ir išstarnavęs bent 2 metus liktiniu, išėjęs į atsargą gauna papildomų lengvatų, kurias nustato kiti įstatymai.

3. Išleidžiamas į atsargą karys savanoris, kuris pavyzdinčiai išstarnavo savanoriu ne mažiau kaip 5 metus ir sukako nustatytą ribinį tarnybos aktyviajame rezerve amžių, premijuojamas už pavyzdinę tarnybą. Premijos dydį nustato vadas, atsižvelgdamas į kario tarnybą ir neviršydamas šių maksimalių dydžių:

1) kariui savanoriui, išstarnavusiam nuo 5 iki 10 metų, - iki 2 Vyriausybės nustatytų aktyvaus rezervo tarnybos kario mėnesinių tarnybinių atlyginimų dydžio;

2) kariui savanoriui, išstarnavusiam daugiau kaip 10 metų, - iki 3 Vyriausybės nustatytų aktyvaus rezervo tarnybos kario mėnesinių tarnybinių atlyginimų dydžio.

70 straipsnis. Karių pensijos

1. Profesinės karo tarnybos kariai draudžiami valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, o tie iš jų, kurie yra išstarnavę įstatymo nustatytą metų skaičių ir išleisti į atsargą, įgyja teisę gauti valstybinę kario pensiją.

2. Dėl priežasčių, susijusių su tarnyba, tapę invalidais kariai įgyja teisę gauti valstybinę kario invalidumo pensiją.

3. Pensijų skyrimo ir mokėjimo kariams sąlygas bei tvarką nustato pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarką reglamentuojantys įstatymai.

4. Atsargos karių, pagal darbo sutartis dirbančių valstybės tarnautojais, valstybinės kario pensijos ir atlyginimo bendro dydžio apribojimus nustato kiti įstatymai.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

CIVILIŲ TARNYBOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOJE YPATUMAI

71 straipsnis. Civilių tarnyba krašto apsaugos sistemoje

1. Krašto apsaugos sistemos valstybės tarnautojai skirstomi į:

1) statutinius valstybės tarnautojus, atliekančius civilinę krašto apsaugos tarnybą pagal civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartis;

2) kitus valstybės tarnautojus.

2. Tarnyba pagal civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartį atliekama Krašto apsaugos ministerijos padaliniuose, kariuomenėje, civilinės saugos, operatyvinės, objektų apsaugos ir kitose krašto apsaugos sistemos tarnybose, kai tarnybinėms funkcijoms atlikti nebūtina būti profesinės karo tarnybos kariu, tačiau reikia turėti specialių žinių ir (ar) patirties krašto apsaugos sistemoje, ir tarnybos specifikai ar atliekamoms funkcijoms būtinai statutiniai santykiai.

3. Atsižvelgdama į šio straipsnio 2 dalies sąlygas ir būtinumą užtikrinti krašto apsaugos sistemos civilinio personalo aukštą kvalifikaciją bei stabilumą, Vyriausybė gali nustatyti apribojimus, kokiai daliai krašto apsaugos sistemos valstybės tarnautojų gali būti taikomos civilinės krašto apsaugos tarnybos sutarties sąlygos. Laikydamasis šių apribojimų, krašto apsaugos ministras nustato krašto apsaugos sistemos statutinių valstybės tarnautojų pareigybes.

4. Kitų krašto apsaugos sistemos valstybės tarnautojų tarnybos santykius reglamentuoja Valstybės tarnybos įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

72 straipsnis. Civilinės krašto apsaugos tarnybos ypatumai

1. Tarnautojams, atliekantiems civilinę krašto apsaugos tarnybą:

1) taikomos šio įstatymo 73 straipsnyje numatytos būtiniosios sąlygos bei apribojimai ir civilinės krašto apsaugos tarnybos statuto nustatyti reikalavimai bei sąlygos. Krašto apsaugos sistemos

operatyvinėse tarnybose atliekantiems civilinę krašto apsaugos tarnybą tarnautojams taikomi krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų statuto nustatyti reikalavimai ir sąlygos;

2) šio įstatymo 74 straipsnyje nustatyta tvarka gali būti suteikiami kvalifikaciniai rangai;

3) taikomos tarnybos apmokėjimo sąlygos, nurodytos šio įstatymo 75 straipsnyje;

4) taikomos šio įstatymo 76 straipsnyje nustatytos aprūpinimo tarnybine uniforma sąlygos.

2. Tarnautojams, su kuriais sudaroma civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartis, Vyriausybės nustatyta tvarka taikomos aprūpinimo sąlygos ir socialinės garantijos, kurios numatytos profesinės karo tarnybos kariams šio įstatymo 66 straipsnyje ir 68 straipsnio 4 dalyje. Jiems taip pat gali būti taikomos 63 straipsnio 4, 5, 6, 7 ir 8 dalyse numatytos aprūpinimo tarnybiniu butu sąlygos. Šiose dalyse numatytos aprūpinimo sąlygos ir socialinės garantijos taikomos tokia pat tvarka kaip ir profesinės karo tarnybos kariams, išskyrus nuomos mokesį už tarnybinį butą, kurį jie moka bendra valstybės tarnautojams nustatyta tvarka.

3. Asmenys, stojantys ar įstoję į civilinę krašto apsaugos tarnybą, krašto apsaugos sistemoje nustatyto turinio anketoje įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka privalo pateikti duomenis apie save, savo ryšius ir interesus, galinčius turėti reikšmės valstybės paslapčių apsaugai, tarnybos pareigų vykdymui ar galinčius būti interesų konflikto priežastimi. Šie duomenys tikrinami. Nuslėpęs ar sąmoningai pateikęs neteisingus duomenis asmuo traukiamas atsakomybėn pagal įstatymą. Su nuslėpusiuoju ar sąmoningai pateikusiuoju neteisingus duomenis gali būti nutraukta civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartis ir jis atleistas iš tarnybos krašto apsaugos sistemoje.

4. Siekiant užtikrinti valstybės ar tarnybos paslapčių apsaugą ar patikrinti į civilinę krašto apsaugos tarnybą įstojusio asmens pateiktą informaciją, gali būti naudojamas poligrafas, tačiau tik gavus raštišką šio asmens sutikimą. Jeigu asmuo nesutinka būti tikrinamas poligrafu, jam neleidžiama eiti su valstybės ar tarnybos paslaptimis susijusių pareigų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

73 straipsnis. Civilinės krašto apsaugos tarnybos būtiniosios sąlygos ir apribojimai

1. Civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartį su asmenimis sudaro krašto apsaugos ministras ar jo įgalioti pareigūnai.

2. Stojantis į civilinę krašto apsaugos tarnybą asmuo priima Civilinės krašto apsaugos tarnybos statute nustatyto turinio priesaiką.

3. Civilinės krašto apsaugos tarnybos sutarties būtinoji sąlyga yra tarnautojo įsipareigojimas tarnauti civilinėje krašto apsaugos tarnyboje įstatymų ir kitų teisės aktų bei statutų nustatytais sąlygomis ir tvarka ne mažiau kaip 5 metus ir ne mažiau kaip 2 metus po paskutinio mokymosi ar kvalifikacijos kėlimo Krašto apsaugos ministerijos lėšomis ar siuntimu.

4. Valstybės tarnautojas savo iniciatyva gali nutraukti civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartį pirma įsipareigoto tarnauti laiko tik tuo atveju, jeigu negali tęsti tarnybos dėl ligos ar invalidumo arba dėl kitų nuo jo nepriklausančių ir nepašalinamų priežasčių.

5. Jeigu valstybės tarnautojas nutraukia sutartį pažeisdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytus įsipareigojimus, kai nėra šio straipsnio 4 dalyje nurodytų priežasčių, arba jei sutartis nutraukiama darbdavio iniciatyva dėl tarnautojo kaltės, asmuo privalo atlyginti valstybei krašto apsaugos sistemos išlaidas, tiesiogiai susijusias su jo mokymu, profesiniu parengimu ar kvalifikacijos kėlimu, įskaitant ir mokymosi užsienio mokyklose bei kursuose išlaidas, kurias kaip pagalbą krašto apsaugos sistemai padengė užsienio valstybės. Jeigu asmuo nevykdo šios pareigos, išlaidos iš jo išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

6. Krašto apsaugos sistemos statutiniams valstybės tarnautojams draudžiama užsiimti Valstybės tarnybos įstatymo apibrėžta su valstybės tarnyba nesuderinama veikla. Jų tarnybai taip pat taikomi šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 7, 8, 9, 10 bei 12 dalyse numatyti karių tarnybai taikomi apribojimai. Tarnautojų, atliekančių civilinę krašto apsaugos tarnybą krašto apsaugos sistemos operatyvinėse tarnybose, tarnybai, be šių apribojimų, dar taikomi karių tarnybai galiojantys apribojimai, nustatyti šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose bei 2 ir 3 dalyse.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

74 straipsnis. Civilinės krašto apsaugos tarnybos kvalifikacinių rangų sistema

1. Civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojų - gynybos specialistų ir vadovų - kvalifikacijai ir patirčiai pažymėti nustatoma 14 kvalifikacinių rangų sistema.“

2. Civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojų rangų sistemą ir reikalavimus rangams gauti nustato, taip pat rangus suteikia krašto apsaugos ministras.

3. Kvalifikaciniai rangai pavaldumo nežymi.

4. Suteiktas rangas galioja tol, kol tarnautojas eina pareigas krašto apsaugos sistemoje pagal civilinės krašto apsaugos tarnybos sutartį.

5. Paaikšėjus, kad civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojas neturi suteiktą rangą atitinkančios kvalifikacijos arba jeigu tarnautojas aplaidžiai atlieka tarnybą ar pažeidžia tarnybos drausmę, krašto apsaugos ministras rangą gali pažeminti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

75 straipsnis. Civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojų tarnybos apmokėjimo sąlygos

1. Be Valstybės tarnybos įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka valstybės tarnautojams skirtų pareiginių algų ir priemokų, civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojams skiriami šie priedai:

1) civilinės krašto apsaugos tarnybos priedas, atsižvelgiant į suteiktą rangą;

2) priedas už krašto apsaugos sistemoje ištarnautus metus.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytų priedų dydžius nustato Vyriausybė, laikydamasi Valstybės tarnybos įstatyme nustatytų tokių priedų maksimalių dydžių. Kai civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojui mokama šio straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytas priedas, Valstybės tarnybos įstatyme numatytas priedas už tarnybos stažą nemokamas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, Žin., 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

76 straipsnis. Civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojų aprūpinimas uniformomis

1. Civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojai, kuriems pagal krašto apsaugos ministro patvirtintą pareigų sąrašą priklauso dėvėti tarnybines uniformas, jomis aprūpinami iš valstybės biudžeto lėšų Vyriausybės nustatytais sąlygomis ir tvarka.

2. Civilinės krašto apsaugos tarnybos uniformų pavyzdžius tvirtina krašto apsaugos ministras.

77 straipsnis. Krašto apsaugos sistemos tarnautojų premijavimas

1. Krašto apsaugos sistemos tarnautojai premijuojami bendra valstybės tarnautojų premijavimo tvarka.

2. Civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojams du kartus per metus (Kalėdų ir Velykų švenčių progomis) išmokamos iki vieno pareiginio atlyginimo dydžio šventinės premijos iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto lėšų. Šventinių premijų dydį proporcingai gaunamam pareiginio atlyginimo dydžiui nustato krašto apsaugos ministras.

77⁽¹⁾ straipsnis. Krašto apsaugos sistemos operatyvinių tarnybų statutinį valstybės tarnautojų tarnybos apmokėjimas ir socialinės garantijos

1. Krašto apsaugos sistemos operatyvinėse tarnybose civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų specifines tarnybos apmokėjimo sąlygas ir tvarką nustato Vyriausybė.

2. Krašto apsaugos sistemos operatyvinėse tarnybose civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekantiems statutiniams valstybės tarnautojams taikomos šio įstatymo 72 straipsnio 2 dalyje numatytos civilinės krašto apsaugos tarnybos tarnautojų aprūpinimo sąlygos ir socialinės garantijos, o

pareigūnams papildomai taikomos šio įstatymo 67 straipsnyje ir 68 straipsnio 2 dalyje kariams numatytos kompensacijų dėl sveikatos sutrikimo mokėjimo sąlygos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, *Žin.*, 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

AŠTUNTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

78 straipsnis. Šio įstatymo įgyvendinimo tvarka

Atskirų šio įstatymo normų įgyvendinimo tvarką nustato Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo įgyvendinimo įstatymas.

79 straipsnis. Netekę galios įstatymai

Įsigaliojus šiam įstatymui, pripažinti netekusiais galios:

- 1) Lietuvos Respublikos savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos įstatymas (*Žin.*, 1991, Nr.4-106);
- 2) Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymas (*Žin.*, 1996, Nr. 101-2302);
- 3) Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymo 6 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1997, Nr.30-705);
- 4) Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymo 40 straipsnio įgyvendinimo įstatymas (*Žin.*, 1997, Nr.41-990).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1027](#), 99.01.14, *Žin.*, 1999, Nr.11-246 (99.01.27)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO 14, 36, 55 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1289](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.64-2069 (99.07.23)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO 2, 3, 10, 11, 13, 25, 26, 28, 31, 34, 38, 39, 40, 43, 45, 46, 48, 50, 53, 54, 55, 56, 60, 62, 63, 64, 65, 68, 72, 73 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO BEI PAPILDYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 77(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1668](#), 00.05.09, *Žin.*, 2000, Nr.42-1194 (00.05.24)

KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO 11, 20, 21, 25, 36, 38, 39, 40, 42, 63, 71, 72, 73, 74, 75, 77(1) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-2006](#), 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 92-2858 (2000 10 31)

KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO 3, 14 IR 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. lapkričio 1 d.

*** Pabaiga ***

Konstitucinio Teismo nutarimai:

1.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

2002-07-02, Žin., 2002, Nr. 69-2832 (2002-07-05)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO 48 STRAIPSNIO 2 DALIES ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2002-07-05)

autrap@lrs.lt